

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerknim, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni «Doberdoba» v Govcu pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni «Slovenija» pod Vojskim pri Idriji, do 8. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zasluženi Evropi.

OŽIVITEV OBŠIRNEGA PROGRAMA ZA LJUDSKE GRADNJE

Že letos tisoč milijard lir za zidanje ljudskih stanovanj

Vlada pripravljena določiti do 1976. leta 3.300 milijard lir za zidavo 300.000 novih stanovanj za delavce - Kmalu odlok o povišanju pokojnin

RIM, 8. — Trije finančni ministri Giolitti, La Malfa in Colombo so danes skupno z ministrom za javna dela Lauricello proučili načrt o oživitvi programa ljudskih gradenj, ki predvideva 3.300 milijonov lir izdatkov za zidavo 300 tisoč novih ljudskih stanovanj do leta 1976.

Načrt, za katerega je že precej denarja na razpolago, je dalj časa običaj v predalih raznih ministrstev. Toda pregovor pravi, da sila kola lomi. Sedanje gospodarske težave, ki izhajajo tudi iz pomankanja energetskih sredstev, so prisilile vlado, da išče nove vire na ložih na področjih, ki so bila do sedaj zanemarjena. Izredno zamerjeno je bilo področje gradnje ljudskih stanovanj. V zadnjih letih je bilo v Italiji sezidanih samo 5 odstotkov stanovanj z javnim denarjem. Vsa ostala stanovanja so sezidala zasebna podjetja.

Po sestanku je minister za javna dela Lauricello izjavil, da upa, da bodo že v letošnjem letu porabili tisoč milijard lir za ljudska stanovanja. Pri tem ne gre samo za vprašanje denarja, temveč gre zlasti za pospešitev birokratskih postopkov, ki so doslej ovirali hitrejši začetek gradenj. Minister je izjavil, da se sklenili takoj sestaviti in odobriti ukrep, s katerim bodo lahko začeli reševati najnujnejša vprašanja na gradbenem področju v letošnjem letu. Obenem pa bodo sestavili nov desetletni program. Prvi ukrep bodo čimprej predložili v proučitev meddrželjni posvetovalni komisiji. Minister je dejal, da bo vlada poskrbela za pospešitev izvajanja zakona 965 in za ustrezna denarna sredstva, da se sestavi primeren načrt ljudskih gradenj, ki bo ustrezal sedanjim potrebam. Skratka, je dejal minister Lauricello, gre najprej za določitev ukrepov in sredstev za takojšnji začetek gradnje ljudskih stanovanj, v drugi fazi pa za sestavo večletnega izvršnega načrta, ki ga bo treba uresničiti sporazumno z deložnimi upravami. V bistvu je bil tako imenovani tri-

letni načrt za ljudske gradnje spremljen v enoletni načrt, obenem pa je bila dana pobuda za sestavo novega desetletnega načrta. O obeh teh ukrepih bo kmalu razpravljala vlada.

Finančni minister Colombo je prav tako poudaril, da je treba čimprej začeti zidati ljudska stanovanja v večjem obsegu in povedal, da je sedaj na razpolago na osnovi raznih zakonov od 2.000 do 2.500 milijard lir. Colombo je dejal, da bo treba poskrbeti za čim večjo porabo te vsote v letošnjem letu.

Na ministrstvu za dela pa je bil nocoj sestanek, ki je trajal pozno v noč med predstavniki vladnih strank, na katerem so govorili o vsebini ukrepa o povišanju najnižjih pokojnin, družinske določke in določke brezposelnim. Sestanka se je udeležil tudi minister za dela Bertoldi. Na sestanku so tudi razpravljali o vprašanju preureditve socialno - zavarovalne ustanove IN PS. Vlada namerava postopoma združiti plačevanje vseh socialnih dajatev pri tej največji ustanovi.

Gre za resno vprašanje, ki ga ne bo mogoče rešiti v najkrajšem času.

Z novim zakonskim odlokom se bo najnižja pokojnina delavcev zvišala na 42.950 lir mesečno, za avtonomne delavce (trgovce, obrtnike, kmetje itd.) na 34.000 lir; socialna pokojnina se bo zvišala na 25.850 lir; družinska določka na 8.000 lir za člana družine; določka za brezposelne pa na 800 lir dnevno. Povišanja so stopila v veljavo 1. januarja letos.

Sindikati zahtevajo odložitev povišanja železniških tarif

RIM, 8. — Glavni tajnik CGIL L. Ma. C. Storti in UIL Vanni so danes posredovali pri predsedniku vlade Rumorju, naj vlada na jutrišnji seji ne razpravlja o povišanju železniških tarif. Sindikali voditelji menijo, da je to vprašanje tesno povezano s celotno politiko javnih prevozov in bi povišanje tarif močno pogojevalo sedanji splošni gospodarski položaj. Obenem sindikalisti opozarjajo predsednika vlade na obveznost o zamrznitvi cen javnih storitev in na pogovore, ki jih bodo kmalu imeli sindikati z vlado, na katerih bodo obravnavali politiko javnih prevozov, in o gospodarskem razvoju.

Francija še vedno ni potrdila sporazuma s Saudsko Arabijo

PARIZ, 8. — V Franciji še vedno niso potrdili sklenitve večletnega sporazuma s Saudovo Arabijo, po katerem naj bi uvozili iz tiste države 800 milijonov ton nafte v dvajsetih letih. V zameno naj bi Francija izvažala v Saudsko Arabijo predvsem orožje, med katerim sodobne mirage III, obenem pa bi urila arabske častnike.

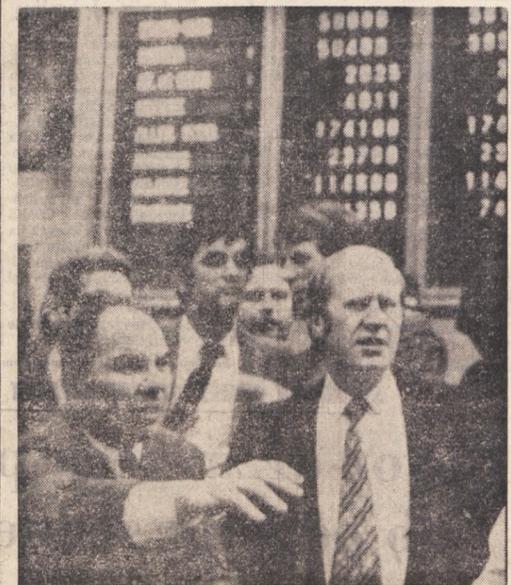
Opozovalci sicer menijo, da je zelo neverjetno, da bi obe državi podpisali tako dolgoročni sporazum, še zlasti v sedanjem trenutku, ko se bo dirka za petrolejem pospešila in bo njegova cena vrtočljivo narasla v prihodnjih letih.

Pompidou obišče Japonsko

PARIZ, 8. — Francoski predsednik Pompidou bo v drugi polovici aprila uradno obiskal Japonsko, s čimer bo vrnil obisk cesarja Hirohita v Francijo. V krogih zunanje ministrstva so sporočili, da bo obisk verjetno od 23. do 26. aprila, da bi pa ta datum utegnili nekoliko spremeniti.

ZLATO VEDNO DRAŽJE

Naraščanje vrednosti ameriškega dolarja

LONDON, 8. — Vrednost ameriškega dolarja stalno narašča na vseh svetovnih denarnih borzah. V Londonu, Parizu, Frankfurtu in v Tokiju, kjer so danes menjali ogromne vsote dolarjev, je vrednost ameriške valute dosegla raven izpred zadnjega razvednotenja pred skoraj letom dni. V Parizu je dolar prvič po lanskem 6. februarju dosegel vrednost 5,18 franka, kljub temu da se je že večerj avrednotil kar za 3 odstotke. Podoben pojav so zabeležili tudi v Londonu in Frankfurtu.

Se posebno vroče je na tokijski borzi, kjer je bil večerj japonski jen razvednoten za 7 odstotkov. Japonska narodna banka je danes posegla na denarni trg, da je lahko ohranila jenu večerjajno vrednost v odnosu do dolarja. Japonska vlada je sklenila, da bo branila vrednost svoje valute, dokler ne bo izkprala dela svojega dolarskega sklada, do največ 10.000 milijonov dolarjev. Izpodb. poudarjajo v Tokiju, Narodna banka ne bo šla in bo raje dovolila, da se jen nadalje razvednoti. Obstaja pa nevarnost, da bo jen potegnil s seboj v svojem padcu še druge, zlasti zahodnoevropske trdnje valute, kot so francoski frank in zahodnonemška marka. Dolar se krepi predvsem zaradi stalno večjega povpraševanja, saj je edina valuta, ki jo sprejemajo arabske države pri prodaji surovega petroleja.

Sporodno z dolarjem vrtočljivo raste tudi cena zlata, predvsem zaradi strahu zahodnoevropskih denarnih spekulantom, ki ne zaupajo v svoje valute in želijo spremeniti velik del svojih kapitalov v plemenito rumeno kovino.

(Na sliki: večerj na pariški borzi.)

VESTI IZ JUGOSLAVIJE

Znatno povečanje trgovinske izmenjave med Italijo in SFRJ

Zvezna skupščina odobrila dokončno besedilo osnutka nove ustave - Predsedstvo ZKJ o kadrovski politiki

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 8. — Značilnost jugoslovansko - italijanske blagovne izmenjave v zadnjih letih je stalno manjšanje jugoslovanskega negativnega salda v trgovinski bilanci. To je rezultat uravnovane blagovne izmenjave, večje udeležbe v blagovni izmenjavi blaga z industrijske kooperacije in povečanje izvoza v Italijo, je bilo ugotovljeno na današnjem sestanku jugoslovansko - italijanske gospodarske zbornice, na katerem so ugodno ocenili tako lanskoletno blagovno izmenjavo, kot njene perspektive v tekočem letu. Jugoslovanski izvoz v Italijo v enajstih mesecih lanskega leta je dosegel vrednost 422 milijonov dolarjev, to je 27,2 odstotka več kot v celem 1972. letu. Uvoz iz Italije je v isti dobi znašal 479 milijonov dolarjev, t.j. za 20 odstotkov več kot predlanskim. Ugotovljeno je bilo nadalje, da se je zadnja leta povečalo število kooperacijskih pogodb in da se je kvalitativno izboljšala industrijska kooperacija z Italijo. Doslej so jugoslovanska podjetja sklenila 70 kooperacijskih pogodb z italijanskimi podjetji. Glede na to, da Jugoslavija razpolaga danes s sodobnimi zmogljivostmi v skoraj vseh in dustrijskih vejah, se pričakuje, da se v bodoče občutno poveča število kooperacijskih pogodb z italijanskimi partnerji.

Skupna komisija vseh svetov zvezne skupščine za ustavno vprašanje je danes po dvodnevni razpravi določila dokončno besedilo osnutka ustave, o katerem bo svet narodov razpravljal na seji 22. t.m. Spreto besedilo ustave bo predloženo ostalim skupščinam in svetom, ki ga bodo sprejeli do konca meseca. Dogovorjeno je, da republiške in pokrajinske skupščine dajo svoja mišljenja in soglasja najkasneje do 11. februarja, tako da bi svet narodov lahko proglasil novo ustavo sredi februarja. Med razpravo je bilo izrečenih več pripomb in predlogov, večinoma le formalnega značaja. Edina bistvena sprememba se nanaša na volitev delegatov v družbeno-politične svete republik in pokrajin. Po sprejetem besedilu volijo delegate za te svete skupščinski družbeno - politični sveti, medtem ko bi po prvotnem predlogu te delegate neposredno volili delovni ljudje in občani na podlagi kandidacijskih listin socialistične zveze.

Druga novost je, da občine niso obravane, da imajo svoje izvršne svete, čeprav je ohranjeno načelo, naj tudi te družbeno - politične skupnosti imajo kolegalne izvršne organe. S sprejetim predlogom ustavnega zakona za izvajanje ustave se določa, da ustava vstopa v veljavo z dnevom, ko jo proglasi svet narodov. S tem zakonom se določa tudi, da se novizvoljena skupščina mora sestati do 15. maja in do 31. maja izvoliti predsedstvo SFRJ, zvezni izvršni svet, predsednika in sodnike zveznega sodišča. Z istim zakonom se določa tudi, kateri zakoni prenehajo veljati s sprejetjem nove ustave, oziroma za katere je določen rok, da se uskladijo z novo ustavo SFRJ.

VEDNO BOLJ ŽIVAHNA POLEMKA O REFERENDUMU

Demokrščanska levica za iskanje kompromisa

Lombardijeva in Bertoldijeva struja PSI opozarjata na nevarne posledice referendumu

RIM, 8. — Polemika okrog referenduma o razporoki postaja čedalje bolj živahna in zadobiva v nekaterih primerih razmeroma ostre tone. Prav iz razvoja polemike pa se rojeva zavest, da bo morebitna kampanja pred izvedbo ljudskega glasovanja nujno ostrina in silovitost, kot se je pred dnevi izrazil tajnik PSI De Martino, vzporedno s tem pa tudi spoznanje, da je treba v majhnem času, ki je še na razpolago, storiti še zadnji poskus, da bi preprečili izvedbo referendumu z delno spremembo zakona o razporoki. Seveda pa naj bi bile to spremembe, ki bi samo odpravile nekatere pomanjkljivosti zakona Fortunabasilni, ne pa, da bi spremenile njegov značaj.

Najbolj oster poseg v polemiko prihaja danes iz demokrščanskih vrst: Andreottijeva agencija je objavila noto, v kateri obtožuje tajnika PSI De Martina, da «grozi» demokrščanom. Agencija pa trdi, da je KD nasprotno dokazala svojo demokrščnost, ko ni privolila v skrivne manevre, da bi preprečila volilno preizkušnjo, ki bi se lahko tudi negativno končala za katoliško načelo nerazdružljivosti zakona.

Mnogo bolj trezen je članek, ki ga je predstavnik levičarske struje KD «base» Granelli napisal za revijo «Il popolo lombardo». Granelli spodbija s tezo levice, da bi referendum imel nevarne posledice za verski mir in za stabilnost demokrščnosti ustanov: zato predlaga, naj bi predstavniki strank ustavnega loka ob ponovnem odprtju parlamenta sedli za isto mizo za resno in angažirano primerjanje stališč. Ne gre za uvedbo dvojnega poročnega režima — pojasnjuje Granelli — pač pa za odpravo hudih pomanjkljivosti sedanje zakona o naraščanju cen in racionaliranja bencina. V takem položaju — pravi Averardi — pa se vosem čje upoštevamo hudo družbeno in gospodarsko krizo, ki jo država preživlja.

Tudi Bertoldijeva struja PSI izražza zaskrbljenost, ker se bodo težave, ki izhajajo iz energetske krize, pridružile še težave z referendumom. Ne gre za vprašanje rezultata glasovanja, saj so Italijani že pokazali zadostno politično zrelost, tako da o pozitivnem rezultatu ni mogoče dvomiti. Zato levičarske sile ne skušajo preprečiti referendumu zaradi pristranskih interesov, pač pa zato, ker se zavedajo, da je splošen položaj v državi že dovolj težak in da zato ni treba dodajati še novih težav. Prav zato nihče ne očita KD, da brani svoja stališča — trdi Bertoldijeva struja. Pač pa preglavuje vtis, da se demokrščanski voditelji ne zavedajo v zadostni meri takojšnjih in bodočih posledic, ki bi jih imel bolj okrog referendumu za politični ustroj države.

Podobne pomisleke je danes izrazil tudi član vodstva PSDI Averardi, ki je poudaril hude gospodarske težave, s katerimi se ukvarja država, od energetske krize in deficita plačilne bilance, do naraščanja cen in racionaliranja bencina. V takem položaju — pravi Averardi — pa se vosem čje upoštevamo hudo družbeno in gospodarsko krizo, ki jo država preživlja.

Tudi Bertoldijeva struja PSI izražza zaskrbljenost, ker se bodo težave, ki izhajajo iz energetske krize, pridružile še težave z referendumom. Ne gre za vprašanje rezultata glasovanja, saj so Italijani že pokazali zadostno politično zrelost, tako da o pozitivnem rezultatu ni mogoče dvomiti. Zato levičarske sile ne skušajo preprečiti referendumu zaradi pristranskih interesov, pač pa zato, ker se zavedajo, da je splošen položaj v državi že dovolj težak in da zato ni treba dodajati še novih težav. Prav zato nihče ne očita KD, da brani svoja stališča — trdi Bertoldijeva struja. Pač pa preglavuje vtis, da se demokrščanski voditelji ne zavedajo v zadostni meri takojšnjih in bodočih posledic, ki bi jih imel bolj okrog referendumu za politični ustroj države.

Podobne pomisleke je danes izrazil tudi član vodstva PSDI Averardi, ki je poudaril hude gospodarske težave, s katerimi se ukvarja država, od energetske krize in deficita plačilne bilance, do naraščanja cen in racionaliranja bencina. V takem položaju — pravi Averardi — pa se vosem čje upoštevamo hudo družbeno in gospodarsko krizo, ki jo država preživlja.

Tajnik KD Fanfani

Mnogo bolj trezen je članek, ki ga je predstavnik levičarske struje KD «base» Granelli napisal za revijo «Il popolo lombardo». Granelli spodbija s tezo levice, da bi referendum imel nevarne posledice za verski mir in za stabilnost demokrščnosti ustanov: zato predlaga, naj bi predstavniki strank ustavnega loka ob ponovnem odprtju parlamenta sedli za isto mizo za resno in angažirano primerjanje stališč. Ne gre za uvedbo dvojnega poročnega režima — pojasnjuje Granelli — pač pa za odpravo hudih pomanjkljivosti sedanje zakona o naraščanju cen in racionaliranja bencina. V takem položaju — pravi Averardi — pa se vosem čje upoštevamo hudo družbeno in gospodarsko krizo, ki jo država preživlja.

Tudi Bertoldijeva struja PSI izražza zaskrbljenost, ker se bodo težave, ki izhajajo iz energetske krize, pridružile še težave z referendumom. Ne gre za vprašanje rezultata glasovanja, saj so Italijani že pokazali zadostno politično zrelost, tako da o pozitivnem rezultatu ni mogoče dvomiti. Zato levičarske sile ne skušajo preprečiti referendumu zaradi pristranskih interesov, pač pa zato, ker se zavedajo, da je splošen položaj v državi že dovolj težak in da zato ni treba dodajati še novih težav. Prav zato nihče ne očita KD, da brani svoja stališča — trdi Bertoldijeva struja. Pač pa preglavuje vtis, da se demokrščanski voditelji ne zavedajo v zadostni meri takojšnjih in bodočih posledic, ki bi jih imel bolj okrog referendumu za politični ustroj države.

Podobne pomisleke je danes izrazil tudi član vodstva PSDI Averardi, ki je poudaril hude gospodarske težave, s katerimi se ukvarja država, od energetske krize in deficita plačilne bilance, do naraščanja cen in racionaliranja bencina. V takem položaju — pravi Averardi — pa se vosem čje upoštevamo hudo družbeno in gospodarsko krizo, ki jo država preživlja.

Tudi Bertoldijeva struja PSI izražza zaskrbljenost, ker se bodo težave, ki izhajajo iz energetske krize, pridružile še težave z referendumom. Ne gre za vprašanje rezultata glasovanja, saj so Italijani že pokazali zadostno politično zrelost, tako da o pozitivnem rezultatu ni mogoče dvomiti. Zato levičarske sile ne skušajo preprečiti referendumu zaradi pristranskih interesov, pač pa zato, ker se zavedajo, da je splošen položaj v državi že dovolj težak in da zato ni treba dodajati še novih težav. Prav zato nihče ne očita KD, da brani svoja stališča — trdi Bertoldijeva struja. Pač pa preglavuje vtis, da se demokrščanski voditelji ne zavedajo v zadostni meri takojšnjih in bodočih posledic, ki bi jih imel bolj okrog referendumu za politični ustroj države.

Podobne pomisleke je danes izrazil tudi član vodstva PSDI Averardi, ki je poudaril hude gospodarske težave, s katerimi se ukvarja država, od energetske krize in deficita plačilne bilance, do naraščanja cen in racionaliranja bencina. V takem položaju — pravi Averardi — pa se vosem čje upoštevamo hudo družbeno in gospodarsko krizo, ki jo država preživlja.

Na današnji seji izvršnega biroja predsedstva ZKJ so razpravljali o nekaterih vprašanjih kadrovske politike Zveze komunistov v družbi. Izvršni biro je sklenil, da je treba v kadrovski politiki nujno posvetiti polno pozornost tako pripravam za deseti kongres ZKJ, kakor tudi dokumentom, ki bodo predloženi kongresu. Izvršni biro je proučil tudi idejno politične naloge zveze komunistov na področju telesne kulture in športa. Sklenjeno je bilo, da so o stališčih izvršnega biroja seznanijo komunisti, ki delujejo na tem področju in da se predloži zvezi konferenci socialistične zveze, da na konferenci predsedstva vsestransko prouči to problematiko.

Ob 50-letnici spopada delavcev s fašistično organizacijo Orjuno v Trbovljah je izvršni biro zavzel stališče, da je treba to obletnico na ustrezen način obeležiti.

BOZO BOZIC

Predsednik belgijske vlade v Skopju

SKOPJE, 8. — Predsednik belgijske vlade Edmond Leburton je danes dopolnje prispel s posebnim letalom v Skopje, kjer je bil popoldne promoviran za častnega doktorja gospodarskih in političnih ved spokskega vseučilišča. Jutri se bo Leburton v svojem županu belgijskega mesta Varem udeležil slovesne seje mestne skupščine Skopja, na katerem bo proglaseno pobratenje Skopja in Varem. Neposredno po prihodu se je Leburton razgovarjal s predsednikom republiškega izvršnega sveta dr. Bugovim. Razgovora so se udeležili tudi predsednik gospodarske zbornice, republiški tajnik za gospodarske odnose z inozemstvom in tajnik tajništva republiškega izvršnega sveta za odnose z inozemstvom. V razgovoru so izmenjali misli o možnostih razširitve in nadaljevanja gospodarskih in drugih organizacij in ustanov SR Makedonije in Belgije na gospodarskem in kulturnem področju.

Kreisky o bližnjem vzhodu

DUNAJ, 8. — Avstrijski kancler Kreisky je v pogovoru s časniki izjavil, da napovedani obisk delegacije socialistične internacionale na bližnjem vzhodu ne pomeni poskusa posredovanja, neč pa le navezavo prvega direktnega stika z arabskimi državami. Kreisky je tudi poudaril, da pobuda ni nikakor naperjena proti Izraelu, saj je izraelska vladna stranka članica socialistične internacionale. Šlo bo za poizvedovalno potovanje, med katerim naj bi ugotovili, kakšne so možnosti za vzpostavitev miru na tem področju. Kreisky je tudi potrdil mnenje, da bi se moral Izrael umakniti iz zasedenih ozemelj ter v tej zvezi omenil, da je Avstrija svoj čas podprla resolucijo varnostnega sveta OZN v tem smislu. Istočasno pa je avstrijski kancler poudaril potrebo, da bi zagotovili varnost izraelskih meja.

Med člani delegacije socialistične internacionale, ki so odpotovali na bližnji vzhod, bo tudi predstavnik PSDI Cariglia.

KONFERENCA SE BO NEPRIČAKOVANO NADALJEVALA ŠE DANES

ZASTOJ V POGOVORIH MINISTROV DRŽAV PROIZVAJALK PETROLEJA

Nesoglasja o sistemu navezave vrednosti petroleja na ceno industrijskih proizvodov - Cena nafte bo aprila ponovno poskočila

ZENEVA, 8. — Konferenco predstavnikov držav proizvajalk petroleja so nepričakovano podaljšali za en dan, tako da se ni zaključila danes, kot so predvidevali pred začetkom posvetovanj, temveč se bo nadaljevala še jutri. Predstavniki dvanajstih držav proizvajalk nafte so, kot domnevajo opazovalci v Ženevi, nadaljevali z obravnavo točk dnevnega reda.

V teku pogovorov naj bi nepričakovano prišlo do težav in nesporazumov med ministri, tako da so se odločili na sestavo več delovnih skupin. Kaže, da sta prisotni na pogajanjih dve kolikor toliko nasprotujoči si tezi. Prvo zagovarjata Alžirija in Iran, ki zahtevata odločno povišanje cene petroleja, da bi dosegli ravnovesje med ceno go-

stara in med ceno industrijskih proizvodov, ki jih morajo države proizvajalke uvažati. Drugačno tezo pa zagovarja Saudska Arabija, ki je proti večjim podražitvam petroleja, ki bi lahko privedle do izkriščenja bogatih ležišč nafte v Severni Ameriki, še zlasti na Aljaski in v Kanadi, kar za sedaj še ni aktualno, ker bi bil petrolej iz tistih vrelcev predrag. Če bi se cena arabskega petroleja še nadalje zvišala, pa bi postala ta ležišča konkurenčna.

Zolčne razprave naj bi bile v teku telesa zasedanja tudi v zvezi s sodelovanjem z državami potrošnicami petroleja. Države proizvajalke morajo po mnenju nekaterih čim boljše izkoristiti sedanji položaj ter petrolejsko orožje in razviti svojo industrijo, tako da bodo v privilegiranem položaju v trenutku, ko bodo vrelci nafte usahlni in jih bo treba nadomestiti z drugimi viri energije.

Ceno petroleja je treba zato še bolj povečati, trdijo nekateri predstavniki, ali pa močno znižati ceno industrijskih proizvodov, da bi dosegli ravnovesje. Kar zadeva sodelovanje med državami proizvajalkami in med potrošnicami pa bodo morale slednje, trdi predvsem iranski predstavnik, ki v glavnem ponavlja predloge, ki jih je dal perzijski šah že pred časom, dati konkretno predloge za sodelovanje. Iranske predloge je v glavnem potrdil in zagovarjal tudi alžirski predstavnik.

Bolj zmerna stališča pa je zastopal saudski minister Jamani, ki je izrazil zaskrbljenost, da bi ponovno ostro zvišanje cene petroleja povzročilo veržno reakcijo, ki bi bila pogubna tako za proizvajalce nafte, kot za potrošnike.

Iranski minister za finance Amuzegar naj bi posebno vztrajal na potrebi, da bi ustvarili sistem, s katerim bi navezali ceno surovega petroleja na ceno industrijskih proizvodov ter da bi navezali vrednost petroleja na nihanje dolarja. Tehnerski predstavnik naj bi zahteval od organizacije držav proizvajalk, naj poveri gospodarski komisiji OPEC nalogo, da določi vrednost petroleja (v dolgoročni perspektivi) na podlagi nekaterih določenih kriterijev, kot so n.p. cena drugih virov energije, kupna moč petroleja ter vrednost petroleja kot proizvoda, ki se bo nekoč izkpral. V kasnejšem pogovoru z novinarji je minister Amuzegar vztrajal na dejstvu, da morajo potrošniki petroleja uvesti strogo nadzorstvo nad cenami. To bo mogoče le takrat ko bodo uvedli strogo nadzorstvo nad petrolejskimi družbami, ki delujejo na mednarodnem petrolejskem tržišču. Amuzegar je s tem v zvezi izjavil, da je cena iranskega petroleja približno 7 dolarjev za bared, petrolejske družbe pa ga prodajajo po 15 dolarjev za sod.

Gre v glavnem za domneve, ki jih iz uradnih virov niso potrdili, saj poteka konferenca OPEC za zaprtimi vrati in v strogi tajnosti. Nobenemu novinarju ni dovoljen vstop in neuradne vesti, ki prihajajo s strani raznih članov delega-

cij so si večkrat nasprotujoče. Konferenca se bo vsakekor nadaljevala jutri zjutraj, ko se bo po vsej verjetnosti tudi zaključila. Gotovo je le to, da trenutno cene petroleja ne bodo povišali. Prihodnji skok v ceni bo komaj aprila, kot so sklenili že na zadnji konferenci v Teheranu.

Alžirski minister za petrolej Abdessalam in njegov iranski kolega Jamano sta zvečer odpotovala v Španijo, kjer se bosta srečala z madriškimi voditelji, med katerimi bo tudi diktator Franco. Arabska ministrstva bosta v prihodnjih dneh obiskala še Rim in Bonn, da bi razložila italijanski in nemški vladi nove spremembe v petrolejski politiki arabskih držav.

MOSKVA, 8. — Sovjetska vladna delegacija, ki jo vodi ministrski podpredsednik Novikov, je prispela danes v Irak, kjer so jo na letališču dočakali številni člani iranskega revolucionarnega sveta. Gre za drugi sovjetski obisk v Iraku po zaključku zadnje arabsko - izraelske vojne.

Konferenca med ministri držav proizvajalk petroleja v Palači narodov v Ženevi

Zahodna Nemčija in regionalna politika EGS

BONN, 8. — Ministrski svet Evropske gospodarske skupnosti bo na sestanku 14. in 15. t.m. v Bruslju ponovno obravnaval vprašanje regionalne politike EGS. V tej zvezi je imel danes minister za izredne posege na Jugu Donat Cattin sestanek z zahodnonemškimi ministri podtajnikom za zunanje zadeve Hansom Aplom o ustanovitvi tako imenovane evropske regionalne sklada. Na zadnjem sestanku ministrskega sveta EGS v Bruslju niso prišli do nobenega zaključka glede tega vprašanja zaradi odklonilnega stališča zahodnonemške delegacije. Spor med Zahodno Nemčijo in predvsem Italijo, Veliko Britanijo in Irsko, ki so najbolj zainteresirane za ustanovitev tega sklada, se suče okrog obsega razdeljevanja sklada na posamezna nerazvita področja v državah EGS. Sklad naj bi imel za tri leta na razpolago 1.800 milijard lir. Zahodna Nemčija je izjavila, da je pripravljena prispevati največ 375 milijard lir, kar je v zvezi z njeno gospodarsko močjo izredno

malo. Italija je celo predlagala, naj bi vložili v sklad za prihodnja tri leta najmanj tri tisoč milijard lir. Obenem pa Italija pravi, da so njena južna področja najbolj nerazvita in da bi morala zato dobiti iz sklada več kot katera koli druga članica. Zdi se, da so za Italijo predlagali, naj bi dobila samo 35 odst. razpoložljivih sredstev.

Ob zaključku današnjih pogovorov v Bonnu je Donat Cattin izjavil, da je zahodnim Nemcem obrazložil potrebo italijanskega Juga in

dejal, da bodo o tem vprašanju dokončno sklepali na sestanku 14. in 15. januarja v Bruslju.

RIM, 8. — Tajništvo federacije CGIL, CISL in UIL se bo sestalo jutri dopoldne in proučilo rezultate treh meddrželjni zasiedanj, ki so bila pretekli teden v Rimu, Milanu in Neaplju. Tajništvo bo obenem sklepalo o skorajšnjem sklicanju izvršnega odbora in sindikalne federacije.

ŽUPAN PACCINI PODAL ZAKLJUČKE PREVERJANJA IN ORIS PETLETNEGA NAČRTA

NEKATERE STVARNE OBVEZE GLEDE REŠEVANJA VPRAŠANJ SLOVENSKE NARODNOSTNE SKUPNOSTI

Utrditi sodelovanje z Jugoslavijo - Odločno zavrtna perspektiva petrolejskega pristanišča - Specifična vprašanja slovenske manjšine

Na včerajšnji seji tržaškega občinskega sveta je župan inž. Marcello Spaccini, vidno še ne povsem ozdravel, prečital izredno obsežno politično-načelno poročilo o preverjanju in predstaviteljski načrt občine. Župan je podčrtal, da je njegovo poročilo tako obsežno, ker mora vsebovati političnega okvira leve sredine, dodatni sporazum večine, ki se pridružuje sporazumu in izjavam 13. januarja in 30. septembra 1970 ter 12. januarja 1973. Vsemu temu pa je treba še dodati oris mednarodnega in vsedravnega položaja, ki vsekakor ni pozitiven.

Župan je nadaljeval, da je pet strank leve sredine podčrtalo popolno veljavnost politike in sodelovanja leve sredine ter njeno formulo. Nadalje je govoril o medsebojnih odnosih strank koalicijske ter najustojabilnosti, saj je tudi v Trstu treba ohraniti pravno vsebino leve sredine in se je treba boriti proti nevarnosti «umirjene evolucije», proti zahtevam konservativnih, reakcionarnih in neofašističnih sil, ki so še vedno žive, proti korporativističnim in sektorskim pogledom ter končno, je rečeno v poročilu, tudi proti «demagoškim stališčem opozicij».

Poročilo pravi, da je leva sredina že pred leti sprejela nekatere odločilne načelne sklepe, ki so razbili izolacijo mesta in so vrnilo njegovo mednarodno vlogo. V tej zvezi je v poročilu župana rečeno: «Politična odločitve leve sredine je bila, ko se je stopilo na pot sodelovanja in prijateljstva s sosedi in se zlasti z Jugoslavijo. V tej zvezi želimo izraziti voljo sil leve sredine, da se bodo odnosi sodelovanja in prijateljstva lahko nadaljevali in krepili na raznih področjih skupnega interesa in skupnih obvez. Tudi politično demokratični odnos do slovenske manjšine, ki je prav tako privedel do spopadov s konservativnimi silami, nacionalističnimi krogi in neofašistično desnico, je zasluga leve sredine. Ta zaslug je še toliko večja, če upoštevamo pogoje in tudi ostra nasprotja, ki smo jih podedovali».

V tej zvezi je nadalje tudi govor o gospodarskih in socialnem razvoju in o perspektivi Trsta, kateremu je treba dati novo podobo, demokratično, italijansko in evropsko in ko se mora Trst pretvoriti iz področja sporov v vzgled miru. Župan je v tej zvezi podčrtal, da je za celotno deželo ohranitev miru vprašanje življenja in smrti. Prav sedaj pa opazujemo številne zaskrbljujoče znake. Kazalo je že, da se je mednarodno pomirjenje okrepilo, ko je prišlo do nenadnega prekrota. V tej zvezi je župan napovedal konkretne primere sporadov in preokretov v Vietnamu, Izraelu, do-

godke v Španiji, v Grčiji itd. Kot zelo važno vprašanje je bilo v ospredju razprav o perspektivah Trsta ustvarjanje povezave s Tržičem in čimvečja integracija, tržaškim pokrajino, tako da se ustvarjajo skupne strukture, da se skupno urejajo pristanišča, industrijska, urbanistična in druga vprašanja.

Razvoj mesta mora temeljiti na industriji in na pristaniško-trgovski dejavnosti. V tej zvezi se je župan strinjal s stališči sindikatov, da Trst ne sme biti mesto, ki bo nudilo samo usluge, temveč da je treba razvijati industrijo predvsem na področju Oreha. V tej zvezi je župan podčrtal, da je treba ohraniti Kras.

Nato poročilo obsežno govori o tržaškem pristanišču in navaja nekatere vprašanja, ki jih je treba takoj rešiti, kot tudi druga, ki so dolgoročna. Nadalje je rečeno, da so med preverjanjem preučili tudi vprašanje petrolejskih naprav: «Trst ni in ne sme postati «petrolejsko pristanišče», temveč ima kot vsa velika pristanišča tudi to komponento prometa. Dopolnilni sporazum petih strank leve sredine odločno nasprotuje novim rafinerijam, ki bi lahko bile zgrajene v tržaški pokrajini in zaradi tega soglašajo z zadnjimi sklepi CIPE.

Poleg tega poročuje nasprotovanje razvoju Trsta kot petrolejskega pristanišča na škodo in kot alternativno nadaljnemu najumnejemu razvoju industrije in razvoju trgovskega pristanišča.

Na osnovi teh smernic je treba ohraniti področja EZIT za nova industrijska podjetja, tako da se okrepi produktivne zmogljivosti in da se poveča raven zaposlitve.

V tej zvezi je še rečeno, da je treba urediti ustrezne naprave, da se prepreči onesnaževanje morja in da se na ustrezen način izkoristi za promet Tržaški zaliv.

Obsežno poglavje posveča županovo poročilo cestnim zvezam in predvsem hitrim cestnim zvezam. Dopolnilni sporazum potrjuje «absolutno nujnost, da se nadaljuje z urejanjem hitrih cestnih zvez, ki jih predvideva splošni načrt že odobren s strani občinske uprave in ki je vključen v deželni urbanistični načrt. Po mnenju strank leve sredine gre za prvenstveno zahtevo, ki pogojuje razvoj mesta in pokrajine».

Po tem načelnem stališču pa se predvideva dokaj zapleten postopek in je rečeno, da bo potrebno še eno leto, da se bodo lahko preučili zakletni načrti in «ko bo treba sprejeti dokončne sklepe.

Štirje daljši posebni odstavki so nato posvečeni nekaterim konkretnim vprašanjem slovenske narodnostne skupnosti in je v tej zvezi po-

ročilo župana rečeno: «Med preverjanjem so vse stranke pomisleke skupaj s splošnimi političnimi in programskimi obvezami in promocijsko funkcijo, ki jo ima občina kot osrednje središče demokratičnega življenja skupnosti in tudi kot živ in učinkovit operativni instrument, obveze leve sredine do slovenske narodnostne manjšine, ki živi na ozemlju pokrajine in dežele. Stranke leve sredine so bile odločilne za zgodovinski preokret odnosov med večino in manjšino na tem ozemlju in stranke leve sredine namenjajo rešiti še vedno odprta vprašanja.

(Nadaljevanje na 6. strani)

Drvi predavanje o slovenskem solstvu

Drvi ob 20. uri bosta na sedežu KPI na Trgu Stare mitnice (Largo Barriera vecchia) 11-II. nadst., govorila posl. Albin Škerk in prof. Franc Škerj. O novem dopolnilnem zakonu in nerešenih problemih slo-

venske šole. Večer, posvečen našemu solstvu, prireja krožek «Pinko Tomažič».

Razstava TECOMAR 74 pod pokroviteljstvom dežele Furlanije - J. krajine

Kakor smo svoj čas že napovedali v našem listu, bo v času od 26. do 31. maja letos na razstavišču pri Montebeulo posebna mednarodna razstava tehničnih naprav za ladje, gradnjo pristanišč, pomorski promet, izkoriščanje morskoga bogastva, razsoljevanje morske vode in za boj proti onesnaževanju morja z naslovom «Tecomar 74», ki jo organizira Odbor za mednarodno specializirane razstave COMIS iz Milana. Včeraj je o pripravah na pomembnem prikaz v okviru tržaškega sejma razpravljali deželni odnosi, ki je ob koncu seje sprejel ustrezen predlog predsednika Comellija in odredil, naj bo nova prirediteljevo pod pokroviteljstvom dežele Furlanije - Julijske krajine.

SVETLE IN TEMNE STRANI SODNEGA DELOVANJA

Govor državnega pravdnika ob odprtju sodnega leta

Dr. Pontrelli sploh ni omenil obstoja slovenske narodnostne skupnosti, zločinske dejavnosti fašistov in procesa za pokole v Rižarni

Se enkrat se je v sodni palači ponovilo slikovito, obenem pa zelo pomembno slavnostno odprtje sodnega leta. Po hodnikih, na katerih so bile razgrnjene rdeče preproge, so stopali visoki sodni funkcionarji v rdečih plaščih z belimi ovratniki iz hermeline in črnimi kapami, pred njimi so korakali karabinjerski častniki v slavnostni uniformi in sodni zapiskarji, ki so nosili znake sodne oblasti: zlato žerlež in palico. Od hodnikih in na dvorišču, ki pečuje v dvoranu porotnega sodišča, so stale častne straže policije, karabinjerje, finančne straže in jetniški čuvajev.

To je le cerimonijska plat slovnosti, ki je sicer, nekoliko zastarela in spominja na vse drugačne čase. Vendar pa je onstran te zunanje «folkloristične» plati odprtje sodnega leta pomembno predvsem zaradi govora državnega pravdnika, ki nakazuje smernice, katerih se bo držala uprava pravice v prihodnjem letu. V veliki dvorani so bili že zbrani številni gostje: predsednik deželnega sveta Berzanti in deželni odbor Comelli, predsednik pokrajinskega sveta Zanetti, podžupan Lanza, vladni komisar Di Lorenzo, rektor univerze De Ferra, poveljnik tržaškega vojaškega področja gen. Cellentani, poslanca Škerk in Bologna ter senatorja Semma in Bacicchi, tržaški, gorški in videmski kvestorji, predsednik sodišča Giannuzzi, gorški državni pravdnik Passoli, poveljnik karabinjerjev polk. Mingarelli, finančne straže brigadni gen. Vita, poveljnik pristanišča kapitan Giannarini, nadškof Santin, zastopniki konzularnih predstavništva v Trstu in številni drugi gostje.

Slavnostnemu zasedanju sodnega zbora je predsedoval dr. Aldo Renzi. Govor o stanju sodne uprave, o njenih uspehih in pomankljivostih ter o bodočih perspektivah je imel državni pravdnik dr. Pontrelli, ki je v podluguji ur prebral skor 60 tipkanih strani obseajoče poročilo.

V njem se je dotaknil najprej splošnega vprašanja delovanja sodne uprave. Dejal je, da je sodstvo v globoki krizi zaradi pomankljivih struktur, ki povzročajo vedno večje zavlačevanje procesov. Po mnenju državnega pravdnika je zakonik o sodnem postopku iz leta 1940 bil dobro izdelan, niso pa pripravili zadovoljivih struktur sodne uprave in tudi reforme v povojnih letih niso rešile tega bistvenega vprašanja. Nasprotno, nekatere reforme so celo otežile delo sodnikov, kot na primer izpustitev na svobodo osumljenecv po določenem obdobju. Na tak način, je dejal dr. Pontrelli, so se številni kriminalci povrnili na svobodo, ni omenil pa številnih nedolžnih osumljenecv, ki bi sicer čakali dolga leta na proces.

Zelo oster je bil napad državnega pravdnika na «političiranje» sodnike, na tiste, ki bi hoteli zbliztati zakone s socialno stvarnostjo družbe. Po mnenju dr. Pontrellija ti sodniki spravlajo v nevarnost objektivnost sodstva. Pri nas je takih sodnikov bolj malo, kar je bistveno pomeni, da v naši deželi sod-

1940 bil dobro izdelan, niso pa pripravili zadovoljivih struktur sodne uprave in tudi reforme v povojnih letih niso rešile tega bistvenega vprašanja. Nasprotno, nekatere reforme so celo otežile delo sodnikov, kot na primer izpustitev na svobodo osumljenecv po določenem obdobju. Na tak način, je dejal dr. Pontrelli, so se številni kriminalci povrnili na svobodo, ni omenil pa številnih nedolžnih osumljenecv, ki bi sicer čakali dolga leta na proces.

Zelo oster je bil napad državnega pravdnika na «političiranje» sodnike, na tiste, ki bi hoteli zbliztati zakone s socialno stvarnostjo družbe. Po mnenju dr. Pontrellija ti sodniki spravlajo v nevarnost objektivnost sodstva. Pri nas je takih sodnikov bolj malo, kar je bistveno pomeni, da v naši deželi sod-

(Nadaljevanje na 6. strani)

Potreben je nastop na širših osnovah v obrambo pravic beneških Slovencev

Prižadevanja beneških kulturnih in drugih organizacij za preklic prepovedi pošolskega pouka slovenščine - Uspeh «Dneva emigrantov» Izid «Novega Matajurja» - Razprava o slovenskem zamejskem športu

Svojo predvčerajšnjo redno sejo, ki je bila v Gorici, je Izvršni odbor Slovenske kulturne - gospodarske zveze posvetil aktualnim vprašanjem v Beneški Sloveniji ter slovenskemu športu. Na včerajšnji seji je predsednik Boris ... pozdravil nova člana izvršnega odbora: Dina Del Medica kot člana za vprašanja izseljenstva, te. Bojana Brezgarja kot delegata Združenja slovenskih športnih društev in pri tem izrazil zadovoljstvo IO zaradi vstopa združenja v SKGZ.

V razpravo o aktualnih in perečih vprašanjih v Beneški Sloveniji so s svojimi poročili posegli najprej beneški člani izvršnega odbora: prof. Viljem Černo z orisom nadaljnjih prižadevanj in naporov organizacij beneških Slovencev za preklic prepovedi pošolskega poučevanja beneških otrok v Brdu in Teru v slovenskem jeziku, kakor tudi za odpritev šolskih prostorov za tečaje slovenščine v prirediteljskega društva «Ivan Trinko», ter še o okvirnem programu KD «Ivan Trinko» v letošnjem letu; Dina Del Medico z oceno letošnjega «Dneva emigrantov»

v Cedadu ter Izidor Predan o «Novem Matajurju», ki je izšel po sklepu glavnega odbora SKGZ in kot izraz želje in potrebe Beneških Slovencev in njihovih kulturnih organizacij, da dobijo list, ki bo resnično glasilo njihovih narodnostnih in socialnih interesov ter odraz njihovega življenja.

Prof. Č. mo je podrobno navedel korake, ki so jih skupno storiли doslej predstavniki beneških organizacij pri predstavnih deželi in krizniški demokraciji v zvezi s prepovedjo pošolskega pouka slovenščine v Brdu in Teru in tiste, ki jih bo treba še napraviti. Izvršni odbor je seznanil z vabilom, ki so ga kulturni krožki beneških Slovencev in organizacije emigrantov iz Beneške Slovenije naslovile na videmske parlamentarce in deželne svetovalce za srečanje, v petek, 11. t.m. v Cedadu. Na tem srečanju bo rešeno vprašanje, ki si ga kulturni krožki beneških Slovencev namenijo za odpravo kulturne bogastvo beneških ljudi. Prav tako je prof. Č. seznanil IO s pobudo za vrsto okroglih miz z vidnimi predstavniki deželnih političnih strank, na katerih bi skupno preučili probleme, pričakovano in zahteve beneških Slovencev.

Po razpravi, v katero so posegli drugi člani IO in v kateri je Bogo Samsa podal analizo trenutnega političnega položaja v deželi, v katerega kontekst se vključuje tudi prepoved pošolskega pouka slovenščine v Beneški Sloveniji, so bili beneški člani IO mnenja, in izvršni odbor je z njimi soglašal, da bi bilo spričo resnosti te diskriminacije treba misliti na nastop Slovencev na širši osnovi.

Prof. Č. mo je nato obširno govoril o okvirnem programu KD Ivan Trinko. Društvo si bo prižadevalo pri deželnih oblasteh in zlasti pri odgovornem odborniku, da bi bilo deležno večji podpor za svojo kulturno dejavnost in bo v ta namen zaprosilo odbornika za sestanek, na katerem ga bo seznanilo s kulturnimi potrebami beneških Slovencev. Več pozornosti bo društvo posvetilo intenzivnejšemu delovanju po beneških vaseh z vrsto prireditelj. V okviru te tradicionalne, ki naj, poleg že tradicionalne, še bolj utrjuje med ljudmi zavest narodne pripadnosti. Društvo namerava dati tudi pobudo za spominsko svečanost, v počastitev Ivanu Trinka ob 20-letnici njegove smrti. V okviru te svečanosti naj bi v Trčmunu uredili spominsko sobo pokojnega narodnega buditelja beneških Slovencev in mu postavili ustrezen kip. Prof. Č. mo je pri tem

(Nadaljevanje na 6. strani)

SEJA IZVRŠNEGA ODBORA SKGZ

Potreben je nastop na širših osnovah v obrambo pravic beneških Slovencev

Prižadevanja beneških kulturnih in drugih organizacij za preklic prepovedi pošolskega pouka slovenščine - Uspeh «Dneva emigrantov» Izid «Novega Matajurja» - Razprava o slovenskem zamejskem športu

Svojo predvčerajšnjo redno sejo, ki je bila v Gorici, je Izvršni odbor Slovenske kulturne - gospodarske zveze posvetil aktualnim vprašanjem v Beneški Sloveniji ter slovenskemu športu. Na včerajšnji seji je predsednik Boris ... pozdravil nova člana izvršnega odbora: Dina Del Medica kot člana za vprašanja izseljenstva, te. Bojana Brezgarja kot delegata Združenja slovenskih športnih društev in pri tem izrazil zadovoljstvo IO zaradi vstopa združenja v SKGZ.

V razpravo o aktualnih in perečih vprašanjih v Beneški Sloveniji so s svojimi poročili posegli najprej beneški člani izvršnega odbora: prof. Viljem Černo z orisom nadaljnjih prižadevanj in naporov organizacij beneških Slovencev za preklic prepovedi pošolskega poučevanja beneških otrok v Brdu in Teru v slovenskem jeziku, kakor tudi za odpritev šolskih prostorov za tečaje slovenščine v prirediteljskega društva «Ivan Trinko», ter še o okvirnem programu KD «Ivan Trinko» v letošnjem letu; Dina Del Medico z oceno letošnjega «Dneva emigrantov»

v Cedadu ter Izidor Predan o «Novem Matajurju», ki je izšel po sklepu glavnega odbora SKGZ in kot izraz želje in potrebe Beneških Slovencev in njihovih kulturnih organizacij, da dobijo list, ki bo resnično glasilo njihovih narodnostnih in socialnih interesov ter odraz njihovega življenja.

Prof. Č. mo je podrobno navedel korake, ki so jih skupno storiли doslej predstavniki beneških organizacij pri predstavnih deželi in krizniški demokraciji v zvezi s prepovedjo pošolskega pouka slovenščine v Brdu in Teru in tiste, ki jih bo treba še napraviti. Izvršni odbor je seznanil z vabilom, ki so ga kulturni krožki beneških Slovencev in organizacije emigrantov iz Beneške Slovenije naslovile na videmske parlamentarce in deželne svetovalce za srečanje, v petek, 11. t.m. v Cedadu. Na tem srečanju bo rešeno vprašanje, ki si ga kulturni krožki beneških Slovencev namenijo za odpravo kulturne bogastvo beneških ljudi. Prav tako je prof. Č. seznanil IO s pobudo za vrsto okroglih miz z vidnimi predstavniki deželnih političnih strank, na katerih bi skupno preučili probleme, pričakovano in zahteve beneških Slovencev.

Po razpravi, v katero so posegli drugi člani IO in v kateri je Bogo Samsa podal analizo trenutnega političnega položaja v deželi, v katerega kontekst se vključuje tudi prepoved pošolskega pouka slovenščine v Beneški Sloveniji, so bili beneški člani IO mnenja, in izvršni odbor je z njimi soglašal, da bi bilo spričo resnosti te diskriminacije treba misliti na nastop Slovencev na širši osnovi.

Prof. Č. mo je nato obširno govoril o okvirnem programu KD Ivan Trinko. Društvo si bo prižadevalo pri deželnih oblasteh in zlasti pri odgovornem odborniku, da bi bilo deležno večji podpor za svojo kulturno dejavnost in bo v ta namen zaprosilo odbornika za sestanek, na katerem ga bo seznanilo s kulturnimi potrebami beneških Slovencev. Več pozornosti bo društvo posvetilo intenzivnejšemu delovanju po beneških vaseh z vrsto prireditelj. V okviru te tradicionalne, ki naj, poleg že tradicionalne, še bolj utrjuje med ljudmi zavest narodne pripadnosti. Društvo namerava dati tudi pobudo za spominsko svečanost, v počastitev Ivanu Trinka ob 20-letnici njegove smrti. V okviru te svečanosti naj bi v Trčmunu uredili spominsko sobo pokojnega narodnega buditelja beneških Slovencev in mu postavili ustrezen kip. Prof. Č. mo je pri tem

(Nadaljevanje na 6. strani)

podaril, da se bo društvo kot doslej tudi v bodoče vztrajno zavzemalo za redno skupno delovanje z vsemi ostalimi beneškimi kulturnimi organizacijami.

Referent za izseljenstvo Dino Del Medico je pozitivno ocenil letošnji tradicionalni «Dan emigrantov» čep rav je vplivalo na obisk dejstvo, da je «dan» bil tokrat, zaradi znanih prometnih omejitev ob nedeljah, v soboto in da se je tudi iz istega razloga večina emigrantov že vrnila na svoja delovna mesta v tujini. Kot posebno spodbudno dejstvo za sedanjost in bodočnost je navedel nastop nad 40-članskega otroškega pevskega zbora, razveseljevalo kvaliteto izboljšanje zbora «Rečanji» iz Ljes in pa prikupen nastop malih beneških recitatorjev. V razpravi so prišla do izraza mišljenja, da bi kazalo v prihodnje program «Dneva emigrantov» izpolniti še z nastopom kakšne instrumentalne skupine, ob dragocennem sodelovanju Stalnega slovenskega gledališča iz Trsta pa naj bi bil podarek predvsem na domačih skupinah.

Izidor Predan je v svojstvu odgovornega urednika na kratko seznanil izvršni odbor z delom, ki je bilo opravljeno za pravočasni izid «Novega Matajurja» še pred «Dne-»

(Nadaljevanje na 6. strani)

Razna obvestila

Tržaški partizanski pevski zbor sproča svojim rednim in podporam članom, da bo v soboto, 12. januarja 1974 v mali dvorani Kulturnega doma v Trstu (UL Petronio) prvi redni občni zbor pevskega zbora.

Prvo skiciranje bo ob 15.30, drugo pa ob 16. uri. Rednim in podporam članom so bila posredovana vabila. Udeleženci naj vabila prinesejo s seboj, kar so upoštevajo obenem tudi kot vabilo za volitve novega odbora.

V prostorih Nemškega kulturnega inštituta v Trstu (UL Coroneo 15) od danes, 9. t.m. razstavlja svoja dela (jedkanice, ksilografije, serigrafije itd.) umetnik Wilhelm Goetz-Knothe. Razstava bo odprta vsak dan od 17. do 20. ure do vključno 24. januarja. W. Goetz-Knothe se je rodil leta 1933 v Wndochu (jugozahodna Afrika) in je študiral v mestnih vedah pri prof. G. Lucknerju v Berlinu. Doslej je razstavljal v Zahodni Nemčiji in Franciji. Leta 1957 pa je sodeloval na kolektivni razstavi «Grosse Berliner Kunstausstellung».

V Nemškem kulturnem inštitutu bodo danes ob 20.30 zavrtili celovečerni barvni film «Divja priroda». Gre za film, ki so ga leta 1969 posneli med posebno ekspedicijo v Severni Ameriki in arktičnih deželah. Film je režiral Heinz Sielmann.

Včeraj - danes

Danes, SREDA, 9. januarja JULIJAN Sonce vzhaja ob 7.45 in zatone ob 16.40 - Dolžina dneva 8.55 - Luže vzhaja ob 18.14 in zatone ob 8.10. Jutri, ČETRTEK, 10. januarja GREGOR

Vreme včera: najvišja temperatura 8,5 stopinje, najnižja 6,6, ob 19. uri 7,5 stopinje, značni pritisk 1023 mb ustaljen, veter 5 km južgovozniški, vlaga 89 odst., nebo 3 desetine oblaka, morje mirno, temperatura morja 9,3 stopinje.

ROJSTVA IN SMRTI

Dne 8. januarja se je v Trstu rodilo 9 otrok, umrlo pa je 12 oseb. UMRLI SO: 9 dni stara Saveria Rossi, 73-letni Giuseppe Sgrabilich, 72-letni Domenico Caruso, 74-letni Francesco Marzio, 84-letna Rosa Maric-vul, Fabbri, 86-letna Amelia Mazza-vul, Ruzzier, 46-letna Sabina Comari, 73-letna Gemma Benedetti vul. Marcolin, 49-letni Antonio Bosich, 54-letni Francesco Marzani, 88-letna Leta Andreic vul. Boschian, 62-letni Lidio Giorgiutti.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN

(od 13. do 16. ure) All'Esculapio, UL. Roma 15; INAM, Al Cammello, Drovored XX. septembra 4; Alla Maddalena, Istrska ulica 35.

NOČNA SLUŽBA LEKARN

(od 19.30 do 8.30) Fizulz - Cignola, Korzo Italia 14; Premidni, UL T. Vercello 24; Serravallo, Trg Cavana 1. LEKARNE V OKOLICI Boljunec (tel. 228-124); Bazovica (tel. 226-165); Opčine (tel. 211-001); Prosek (tel. 225-141); Bojše polje - Zgonik (tel. 225-596); Nabrežina (tel. 200-121); Sesljan (tel. 200-197); Zavilje (tel. 231-137); Milje (tel. 271-124);

URADNI TEČAJ BANKOVCEV

Table with exchange rates for various currencies: Ameriški dolar 650,50, Funt šterling 1440, Švicarski frank 191, Francoski frank 125,50, Nemška marka 223,70, Avstrijski šiling 31,10, Dinari debeli 39, Drobni 39.

MENJALNICA vseh tujih valut

Uredništvo in uprava Primorskega dnevnika se pridružuje izrazno sozvoju deželnemu sekretarju KPI Antoninu Cuffaru ob smrti njegove matere.

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE - Trst Kulturni dom Ljudski oder JAKA STOKA MUTASTI MUZIKANT in NE KLIČI VRAGA (enojezikovski) Scena: VLADIMIR RJAVEC Kostumi: MARIJA VIDAU Glasba: URBAN KODER Besedilo pesmi: ERVIN FRITZ Korepetitor: IGNAČLI OTJA Režija: ADRIJAN RUSTJA V nedeljo, 13. januarja 1974 ob 16. uri. Enotna ljudska cena ltr 500.

Gledališča

KULTURNI DOM V nedeljo, 13. januarja, ob 16. uri - Jaka Stoka «Mutasti muzikant» in «Ne kliči vraga».

VERDI Drugi del operne sezona se bo pričela v četrtek, 17. januarja, z opero «Zlati petelin» Kimski-Korsakova. Sceno je pripravil mladi scenograf Sandro La Ferla, ki je izdelal tudi ornatke in kostume. Balet vodi koreograf Dimitrije Parlič, režiral bo Gian Carlo Menotti, dirigent pa je Oskar Danon.

Predpredaja vstopnic se nadaljuje pri gledališki blagajni (telef. 31948).

ROSSETTI Danes ob 20. uri prva ponovitev predstave Shakespearovga dela «Zivljenje in smrt kralja Ivana» v prirediteljski režiji E. Capriola in A. Trionfa.

AUDITORIUM V petek ob 20. uri bo na sporedu druga abonmajska predstava v okviru «Teatro oggi», in sicer drama Henrika Ibsena «Quando noi morti ci svegliamo». Režiser Giuliano Merlo. Nastopili bodo Virginio Gazzolo, Angela Cardile, Gino Lavagetto, Delia Bartolucci, Nunzia Greco in Mario Succi. Delo bodo ponavljali do nedelje, 13. januarja.

Kino

Nazionale 16.00 «Il mondo dei roboti». Barvni film. Glavno vlogo igra Yul Brinner. Prepovedano mladini pod 14. letom.

Excelsior 15.00 «Amarcord». Barvni film Federica Fellinija in Tonina Guerre. Igrajo Giustina Maggio, Armando Brancia in nešteto drugih. Grattacielo 15.30 «Sesso matto». Giancarlo Giannini in Laura Antonelli. Barvni film. Prepovedano mladini pod 14. letom.

Fenice 16.00 «Il mio nome è nessuno». Igrata Terence Hill in Henry Fonda.

Eden 15.30-21.30 «Papillon». V glavnih vlogah igra Steve McQueen in Dustin Hoffman. Barvni film.

Ritz 15.00 «Zanna bianca». Barvni film posnet po romanu Jacka Londona. V glavni vlogi igrajo Franco Nero, Virna Lisi, Fernando Rey, Carole Andre itd.

Aurora 15.45 «Scorpio». Burt Lancaster in Alain Delon. Barvni film. Prepovedano mladini pod 14. letom.

Capitol 16.00 «La schiava io ce l'ho e tu no». Igra Lando Buzzanca. Barvni film.

Crystallo 16.30 «Teresa la ladra». Barvni zabavni film. Igra Monica Vitti.

Impero 16.00 «All'ombra del delitto». Barvni film. Prepovedano mladini pod 18. letom.

Filodrammatico 16.30 «L'Allegro college delle vergini inglesi». Barvni film. Prepovedano mladini pod 18. letom.

Moderno 16.30 «L'isola delle Salamandre». Barvni film prepovedano mladini pod 18. letom.

Vittorio Veneto 16.00 «Tony Arzenta». Barvni film. Igrata Alain Delon in Carla Gravina. Prepovedano mladini pod 14. letom.

Ideale 16.00 «Quando Sartana impugnò la colt». Igrajo Peter Lee Lawrence, Rita Velazquez in Anthony Warren. Barvna kavalčka.

Abbazia 16.00 «Le svedesi si confessano...». A. Nord in H. Gustafsson. Barvni film. Prepovedano mladini pod 18. letom.

Astra 16.30 «Domani passo a salutare la tua vedova... parola di Epidemia». G. Hill in C. Lang. Barvni film.

Radio 16.00 «I diavoli». Igrata Oliver Reed in Vanessa Redgrave. Barvni film. Prepovedano mladini pod 18. letom.

Ariston Dvorana rezervirana za krožek «U. Barbaros».

Razstave

V soboto, 12. t.m., ob 18. uri bo v hali kinodvorane na Opčinah odprta razstava svojih najnovejših risb in akvarelov tržaški slovenski slikar Atilij Kraji. Njegova razstava bo odprta do 27. t.m. z običajnim urnikom: ob delavnih dneh od 17. do 19. ure, ob nedeljah pa od 11. do 13. ure.

Jutri v Gorici film G. Ferrare «La pista nera»

Prikaz sodobne fašistične dejavnosti

V okviru filmske sezone krožka «Piccolo cineforum» bodo jutri zvečer v razstavnih dvorani Espogno vrtili film «La pista nera»...

Na Korzu stenčass filmskimi ocenami

Na Korzu Italija, na drugi strani pokrajinske palače je že več časa postavljen stenčass, na katerem lahko bremenimo kritiko filmov...

PREISKOVALNI SODNIK JE ZAKLJUČIL SVOJE DELO

Šesterica osumljenцев za atentat v Petovljah dokončno prijavljena porotnemu sodišču

Med njimi je bila prijavljena tudi Resenova prijateljica

Šesterico Goričanov, ki so osumljeni atentata na karabinerje pri Petovljah 31. maja 1972 in ki so pripripi v goriskem zaporu v Ul. Barzellini od lanskega 21. marca...

Otroški vrtec v Doberdobl zaprt do 16. januarja

Otroški vrtec v Doberdobl je tedni zaprt zaradi notranjih popravil. Odprti ga bodo ponovno 16. januarja...

Knjiga v spomin gletologa Ascolija

Ob stoletnici knjige «Saggi ladini» goriškega gletologa Isaie Grazidia Ascolija je furiansko filološko društvo izdalo knjigo s članki o tem goriškem znanstveniku...

«Pannonia» - nova mitteleurovska revija

V Eisenstadtu v Avstriji so pričeli izdajati trimesečno revijo «Pannonia. Magazin fuer Mitteleuropa»...

Tržič

AZZURRO počitek EXCELSIOR 16.00-22.00 «I famigliari delle vittime non saranno avvertiti»...

Nova Gorica

SOČA «Mihajlo Strogof», ameriški barvni film ob 18.00 in 20.00. SVOBODA «Avto smrti», ameriški barvni film ob 18.00 in 20.00...

RNA LEKARNA V TRZICU

Danes ves dan in ponoči je v Trzicu delovala lekarna Alla Salute, Ul. Cosulich, tel. 72480.

DEZURNA LEKARNA V GORICI

Danes ves dan in ponoči je dežurna lekarna Provident, Travnik 34, tel. 2972.

Iz goriškega matičnega urada

ROJSTVA: Paolo Carnossi, Lucia Mauri, Laura Andrian, Jessica Franzot, Luca Favero, Sharon Tanja Pasor, Igor Marini, Giorgio Morgia...

NAROČITE SE NA PRIMORSKI DNEVNIK

Že prihodnji teden bo vozil novi šolski avtobus v Doberdobl

Župan Jarc poročal o stikih z Novo Gorico

Ob začetku včerajšnje prve letošnje seje občinskega sveta v Doberdobl je župan Andrej Jarc zavele vse ustanove, ki so dolžne varovati red in demokratično ureditev...

Nato je župan poročal o uspešnem obisku zastopnikov dveh slovenskih občin na Goriškem, Doberdobl in Sovodnji, v Novi Gorici. Tam so bili občinski upravitelji le po sprejeti in razgovori, pri katerih so sodelovali tako zastopniki večine kot opozicije...

Drugo važno vprašanje, o katerem so poročali v prvem delu včerajšnje seje, je nabava šolskega avtobusa. Občina je že lani vložila na prosvetno ministrstvo prošnjo za nabavo avtobusa in iz Rima je došel prispevek 7.600.000 lir...

Župan je predlagal, da bi že prihodnji teden uvedli prve poizkusne vožnje za prevoz otrok. Vožnje bodo, kot smo že omenili, poskusnega značaja, županstvo pa vabi starše in vse občane, naj dajo svoje nasvete in pripombe...

Liberalci za skupno akcijo ob priliki referendumu

Vodstvo goriške liberalne stranke je v zvezi z bližajočim se referendumom o razporoki povabilo na sestanek zastopnike strank KPI, PSI, FSDI in PRI. Na sestanku, ki bo v petek na sedežu liberalne stranke, naj bi položili temelje za skupno akcijo laičnih sil v naši pokrajini...

Predsednik INAM obiskal bolnišnice

Predsednik upravnega sveta INAM Colautti je pred dnevi obiskal bolnišnico v Doberdobl, ki jo vodi dr. Bruno Pascoli in istočasno zavrnil vse protizbave odvetnikov.

Deficit goriške občine: letos 1.385.250.000 lir?

To je le gospodarski del proračuna: normalno poslovanje in plačilo dolgov

Deficit goriške občine bo za letošnje leto za skoraj 600 milijonov lir manjši od lanskega. Točno bo gospodarski deficit goriške občine letos znašal 1.385.250.000 lir, medtem ko je lanski znašal 1.984.065.935 lir...

Drugo sejo občinskega odbora bodo imeli danes popoldne. Na njej bodo razpravljali o investicijah, ki jih namerava napraviti v tem letu občinska uprava. Zaradi tega se deficit utegne tudi zvišati, kajti potrebni bodo novi izdatki za najem novih posojil...

Na vrhu so pokopali Štefana Černica

Na vrhu so pokopali Štefana Černica, ki je umrl v visoki starosti 81 let. Pokopnik se je rodil v Doberdobl in Sovodnji. Že takrat, po podpisu skupne izjave, je bila izražena želja, da bodo vse tri naše občine vrnile obliki v Novi Gorici...

NA ZADNJI SEJI OBČINSKEGA SVETA V ŠTEVERJANU

Vprašanje svetovalcev občinske enotnosti o odsotnosti občine na sestanku v Novi Gorici

Župan ni dal svetovalcema zadovoljivega odgovora

Na zadnji lanski seji števerjanskega občinskega sveta, ki je bila 28. decembra, sta svetovalca Vencelav Štekar in Bruno Štekar postavila županu naslednje pismo vprašanje: «Lani, 28. oktobra, je bila delegacija občinske skupščine iz Nove Gorice na obisku v naši občini ter v drugih dveh slovenskih občinah Doberdobl in Sovodnji. Že takrat, po podpisu skupne izjave, je bila izražena želja, da bodo vse tri naše občine vrnile obliki v Novi Gorici...

Na vrhu so pokopali Štefana Černica

Na vrhu so pokopali Štefana Černica, ki je umrl v visoki starosti 81 let. Pokopnik se je rodil v Doberdobl in Sovodnji. Že takrat, po podpisu skupne izjave, je bila izražena želja, da bodo vse tri naše občine vrnile obliki v Novi Gorici...

Na vrhu so pokopali Štefana Černica

Na vrhu so pokopali Štefana Černica

Na vrhu so pokopali Štefana Černica

Tudi v preteklem novembru neugodne razmere za kmetijstvo

Malo sprememb v trgovini - Industrijska proizvodnja v prvih 11 mesecih lanskega leta

Trgovinska zbornica je pravkar objavila običajno mesečno poročilo o gibanju gospodarskih dejavnosti v tržaški pokrajini v preteklem novembru. Iz poglavja o kmetijstvu povzema, da je bil november nadpovprečno deževen, saj so zabeležili kar 186,6 mm dežja, medtem ko znaša novembrsko povprečje 101,6 mm. Temperatura je bila zaradi tega pod povprečjem. Vse to je vidno za držalo rast raznih kultur. Oljke so letos rastle manj kakor druga leta, pa tudi kakovost pridelka ni povsem zadovoljiva. V hlevih je primanjkovalo krmne, umetnih gnojil pa so imeli kmetovalci na razpolago komaj za spri.

Tržičem je bil v novembru bolj živahen kakor novembra predlanskega leta: število nočitven pri italijanskih gostih se je namreč povečalo za 20,4 odst., pri tujcih pa celo za 37,3 odst. V prvih enajstih mesecih lanskega leta je na Tržaškem prenočilo 468.094 italijanskih in 269.044 tujih turistov, medtem ko so v ustreznem razdobju 1972 na šteli 421.001 turista iz notranjosti države in 274.573 iz tujine.

ZA VARSTVO NARAVNEGA OKOLJA

Preprečiti je treba gradnjo novih naftovodov na Krasu

To zahtevo so izrekle deželni in občinski oblastem organizacije, ki si prizadevajo, da bi obvarovale naravno okolje

Vrsta organizacij, ki delujejo v imenu, da bi obvarovale naravno okolje pred postopnim uničevanjem, je včeraj s posebno skupno noto spet opozorila deželne in občinske oblasti na nevarnost, ki grozi naravnim lepotam tržaške pokrajine. Skupno noto so podpisali predstavniki deželne sekcije Svetovnega sklada za varstvo narave, organizacija «Società Alpina delle Giulie», organizacija CAI in tržaška sekcija «Italia nostra».

Omenjene organizacije so v prvi vrsti opozorile na nepopravljivo škodo, ki bi jo Krasu povzročilo namrečenje novih naftovodov in plinovodov. Dobri del kmetijskega in gozdnega področja naše pokrajine je bil na ta način uničen, tudi zato, ker bi predvidevale nove naftovodne in plinovodne napeljave, kot na primer podvojitve sedanega naftovoda Trst - Ingolstadt - Dunaj, novi naftovod Aquila - Trst - Palmanova ter naftovod ENI Trst - Portogruaro, namestiti v različnih smereh in s tem uničili večje površine zemlje. Poleg vsega pa predstavljajo naftovodi tudi stalno nevarnost onesnaženja.

Kar bi ne uničile naftovodne napeljave, bo namenjeno za gradnjo hitrih cest. Tudi iz teh načrtov izvira velika nevarnost za naše področje, kajti nedvomno bodo tudi hirote, kajti z vsemi svojimi nešteti vozišči prispevale k uničevanju tega, kar je še ostalo od našega Krasa.

V nadaljevanju svoje note deželni in občinski oblastem se organizacije za varstvo okolja zavzemajo za čimprejšnje izvajanje zakona o kraških rezervatih, ki bi omogočil varstvo večjih predelov Krasa. Žal pa se tudi v tem primeru govori le o varstvu kraških lepot, ni pa besedico pa niso omenjeni kraški prebivalci, ki so ravno tako, in še bolj potrebni ustreznega varstva.

Na koncu so organizacije omenile nedavna primera uvedbe sodnega postopka zaradi uničevanja okolja. Gre za primer kraške hiše na Colu, ki so jo brez dovoljenja porušili ter za primer gozda «Bazzoni» pod Bazovico, kjer je podjetje Italcementi odprlo obsežen kamnolom ter uničilo večjo površino čudovitega gozda. Ob teh dveh primerih, na katera so javnost opozorili posamezniki, ki so imeli v obliki pisma, kar je še ostalo od našega Krasa.

Na koncu je bilo tudi vprašanje, ali je treba v obliki pisma opozoriti na nevarnost, ki jo bi povzročila gradnja novih naftovodov in plinovodov na Krasu, ki bi uničili večje površine zemlje. Poleg vsega pa predstavljajo naftovodi tudi stalno nevarnost onesnaženja.

Kar bi ne uničile naftovodne napeljave, bo namenjeno za gradnjo hitrih cest. Tudi iz teh načrtov izvira velika nevarnost za naše področje, kajti nedvomno bodo tudi hirote, kajti z vsemi svojimi nešteti vozišči prispevale k uničevanju tega, kar je še ostalo od našega Krasa.

V nadaljevanju svoje note deželni in občinski oblastem se organizacije za varstvo okolja zavzemajo za čimprejšnje izvajanje zakona o kraških rezervatih, ki bi omogočil varstvo večjih predelov Krasa. Žal pa se tudi v tem primeru govori le o varstvu kraških lepot, ni pa besedico pa niso omenjeni kraški prebivalci, ki so ravno tako, in še bolj potrebni ustreznega varstva.

Na koncu so organizacije omenile nedavna primera uvedbe sodnega postopka zaradi uničevanja okolja. Gre za primer kraške hiše na Colu, ki so jo brez dovoljenja porušili ter za primer gozda «Bazzoni» pod Bazovico, kjer je podjetje Italcementi odprlo obsežen kamnolom ter uničilo večjo površino čudovitega gozda. Ob teh dveh primerih, na katera so javnost opozorili posamezniki, ki so imeli v obliki pisma, kar je še ostalo od našega Krasa.

MNENJE KONZULTE ZA VZHODNI KRAS O PRORAČUNU

Občinska uprava naj se posluži prispevka za dvojezično poslovanje

Izveček dokumenta o proračunu ne daje jasne slike o sredstvih, ki so namenjena za področje konzulte

Po daljšem obravnavanju občinskega petletnega načrta in izdelavi okvirnega dokumenta z zahtevami in potrebami področja ob Bazovici do Opčin, je rajonska konzulta za vzhodni Kras na svoji prvi seji v novem letu, ki je bila predstojnik v občinski izpostavi na Opčinah obravnavala občinski proračun za finančno leto 1974. Izveček proračuna s postavkami, ki zadevajo posamezna področja raznih konzult, je predhodno proučila za posebna komisija, sestavljena iz nacionalnikov svetovalskih skupin konzult. Mnenje komisije o občinskem proračunu so na zadnji seji konzulte nekateri svetovalci le še dopolnili. V splošnem se tako mnenje komisije kot posameznih svetovalcev opira na ugotovitve, ki je bila že večkrat izrečena tudi med obravnavanjem prejšnjih občinskih proračunov, ki je izveček dokumenta o proračunu, ki ga občinska uprava posreduje konzultam v proučitev, skrajno pomankljivo, ker ne ustreja jasni sliki o javnih sredstvih, ki jih je občinska uprava namenila za posamezna področja v tekočem letu.

Ravno zaradi tega je konzulta za vzhodni Kras sklenila, da ne bo izrekla globalne ocene o proračunu za finančno leto 1974, temveč samo predloge za zvišanje nekaterih postavk, ki specifično zadevajo področje vzhodnega Krasa. Predlogi se nanašajo na okrepitev zdravniške in socialne službe na vsem področju, predvsem pa na okrepitev zdravniške službe na šolah. Samo po sebi je umevno, da je za okrepitev te službe potrebno več novoga usposabljenega osebja. S pomožnostjo osebja bi bilo treba ojačati tudi smetarsko službo ter službo po poljskih čuvajev. Za zahteva da tesno povezava z našim področjem, da bi se iz dneva v dan čedalje bolj spreminjalo v ogromno smetišče, čeprav prihajajo z vseh strani zavzete želje po zaščiti naravnega okolja.

Posebej je konzulta naglasila tudi potrebo po okrepitevi službe vzdrževanja šolskih poslopij in oskrbovanja vseh šol na tem področju.

Na koncu je konzulta vključila tudi zahtevo, ki jo je izrekla komunistična skupina, da se tudi tržaška občinska uprava posluži delne prispevka za dvojezično poslovanje, ki ga zagotavlja posebni deželni zakon za vse občine z etnično mešanimi prebivalstvom.

Konzulta je nato sestavila kolektivno poročilo, ki vsebuje predloge in potrebe načrti in šolske potrebe v sedanjih in bodoči perspektivi, o katerih bo konzulta nato sklepala odločbo o njih seznanila občinsko upravo.

Na vrhu so pokopali Štefana Černica

Na vrhu so pokopali Štefana Černica, ki je umrl v visoki starosti 81 let. Pokopnik se je rodil v Doberdobl in Sovodnji. Že takrat, po podpisu skupne izjave, je bila izražena želja, da bodo vse tri naše občine vrnile obliki v Novi Gorici...

Na vrhu so pokopali Štefana Černica

Na vrhu so pokopali Štefana Černica

Na vrhu so pokopali Štefana Černica

Na vrhu so pokopali Štefana Černica

Na vrhu so pokopali Štefana Černica

Na vrhu so pokopali Štefana Černica

Z MEDNEMŠKIH KRIŽPOTIJ

Močno zapleteni vendar rešljivi medsebojni odnosi

Pred nekaj več kot letom dni, 21. decembra 1972, sta obe nemški državi podpisali osnovni sporazum o ureditvi medsebojnih odnosov.

Brandtov ožji sodelavec, Egon Bahr, je takrat ob priložnosti dejal, potem ko je sam dolgo vodil pogajanja in tudi podpisal osnovni sporazum, da se bo po podpisu, po dolgem razdobju, ko med obema nemškima državama sploh ni bilo nikakršnih odnosov, začela nova faza slabih, vendar pravno točno določenih odnosov.

Kasneje se je v podobnem smislu izrazil tudi kancler Brandt, očito z namenom, da bi zahodnememški javnosti, ki je od sporazuma pričakovala več kot je ta mogel dati, prikazal, da je proces normaliziranja odnosov in razvijanja sodelovanja med ZR Nemčijo in DR Nemčijo dolgotrajen in zapleten proces, ki ne more dozoreti v eni noči.

Obenem so najvidnejši predstavniki obeh Nemcij, zlasti kancler Willy Brandt in prvi sekretar Enotne socialistične partije Nemčije, Erich Honnecker, vztrajno, vsak na svoj način izražali odločenost svojih vlad, da bi s pobjeljivim medsebojnim odnosom in razvijanjem sodelovanja med ZR Nemčijo in DR Nemčijo prispevali k pomirnosti Evrope, kar bi bilo v interesu državljanov obeh nemških držav.

Nihče, razumljivo, ne more zanikati, da je sklenitev osnovnega sporazuma med obema Nemčijama, neglede na različne interpretacije njegovih določil in njegovega pomena, eden najpomembnejših prispevkov k ureditvi odnosov na našem kontinentu in eden od stebrov, na katerih polagoma začena rasti celotna stavba novih odnosov v Evropi.

Zakaj vsebina osnovnega sporazuma, kot nasploh vseh evropskih sporazumov — moskovskega, varšavskega, praškega — je priznanje in legalizacija obstoječih meja, kar naj bi bila izhodna točka organiziranja miru in sodelovanja v Evropi.

Obe nemški državi sta se medsebojno priznali in si s tem odprli vrata v Organizacijo združenih narodov. Ostali so pa številni zapleteni problemi, ki v osnovnem sporazumu ne samo niso bili rešeni, marveč niso bili omenjeni, zdaj pa so prav ti, ki najbolj otežujejo razvoj med obema Nemčijama, normalizacijo odnosov.

Razlike so jasne: za ZR Nemčijo obstoji še naprej ena sama nemška nacija, ki živi v dveh suverenih državah, ne odreja pa se pravici do združenja, kar ji s osnovnim sporazumom ni prepovedano. DR Nemčija stoji na stališču, da je razdelitev na dve nemški državi, da obstajata dve nemški naciji, ki živita v različnih in nasprotnih družbenih ureditvah in državah. Vtem ko ustava ZR Nemčije priznava samo eno nemško državljanstvo, DR Nemčija to odločno zavrača, kar je razumljivo. In tako dalje.

Razumljivo je zatorej, da je obracun medsebojnih odnosov po podpisu sporazuma, poleg vseh vidnih praktičnih uspehov, najmanj ugoden prav tam, kjer se dotikajo te omenjena sporna bistvena vprašanja in kjer obstoji še naprej tiho politično dvojevanje med obema nemškima državama.

Kot rečeno, kljub določenim praktičnim uspehom, ki jih je osnovni sporazum zagotovil, težko se, in to razume. Navzlic temu je ob prvi obletnici podpisa mogoče reči, da bo z dobro voljo, potrpljenjem in realizmom vendarle mogoče pospešiti urejanje odnosov in razvoj sodelovanja med obema Nemčijama.

Reči je tudi treba, da je razsoda Vrhovnega sodišča v Karlsruheju o ustavnosti podpisane osnovne sporazuma olajšala zblizevanje med obema Nemčijama. So pa člani Vrhovnega sodišča, spričo posega Straussovih pristaev na Bavarskem, s svojo razsodo nedvomno po nepotrebnem in verjetno celo namerno zapletli njegovo izvajanje. Postavili so n.p.r. tezo, da tretji reiš» še obstoji in traja, le da in sposoben delovati, da za ZR Nemčijo velja samo eno nemško državljanstvo in da je meja med obema Nemčijama podobna oni med zahodnonemškimi deželami. Rekli so celo nadalje, da je za ZR Nemčijo in njen pravni red zahodni Berlin ena od federalnih dežel ZR Nemčije ipd. Razumljivo so potemtakem napadi na to razsodo, ki prihajajo od vzhoda.

Ob prvi obletnici podpisa je ugledni sovjetski časnik «Mednarodna žirna» objavil oster polemični članek proti omenjeni razsodi Vrhovnega sodišča. Članek je takoj ponatisnil tudi organ Enotne socialistične partije Nemčije «Neues Deutschland». To, kar je bilo rečeno s to razsodo — pravi v glavnem članek — ni nič drugega kot poizkus, da se s pravno konstrukcijo puste odprta vrata za kasnejšo revizijo evropske stvarnosti.

Nič ni čudno, torej, če proces zblizevanja med obema nemškima državama ne poteka hitreje. Do mala nihče od zahodnonemških političnih predstavnikov ne more zanikati, da je sklenitev osnovnega sporazuma med obema Nemčijama, neglede na različne interpretacije njegovih določil in njegovega pomena, eden najpomembnejših prispevkov k ureditvi odnosov na našem kontinentu in eden od stebrov, na katerih polagoma začena rasti celotna stavba novih odnosov v Evropi.

Zakaj vsebina osnovnega sporazuma, kot nasploh vseh evropskih sporazumov — moskovskega, varšavskega, praškega — je priznanje in legalizacija obstoječih meja, kar naj bi bila izhodna točka organiziranja miru in sodelovanja v Evropi.

litikov ne kaže ob prvi obletnici podpisa navdušenja nad tem, kako se ta izvaja. Vtem pa, ko opozicija vso krivdo vali na bonško vlado, češ da je bila preveč popustljiva do DR Nemčije, pa Willy Brandt od svoje strani poziva na nove napore za premostitve obstoječih mednemških težkoč. Tako on kot Honnecker sta zadnje mesece nekajkrat ponovila, da je od mirnega obstajanja ene Nemčije poleg druge moč zatem preiti k mirnemu življenju ene z drugo, torej k sodelovanju.

To je in ostane poglaviti cilj in interes obeh Nemcij, dasiravno je podarek bonške politike bolj na večji izmenjavi in v stikih med ljudmi, medtem ko DR Nemčija vztraja pri razvoju državnih odnosov, da bi cvetela trgovinska izmenjava in bi prišlo do tehnološko-industrijske kooperacije, ob natančnem spoštovanju in upoštevanju dvodržavnosti.

Letos je torej moč pričakovati nadaljnja zapletena mednemška pogajanja, ki nad njimi bde tudi štiri velike sile, zavedajoč se tako svojih odgovornosti kot tudi svojih interesov.

Obenem so najvidnejši predstavniki obeh Nemcij, zlasti kancler Willy Brandt in prvi sekretar Enotne socialistične partije Nemčije, Erich Honnecker, vztrajno, vsak na svoj način izražali odločenost svojih vlad, da bi s pobjeljivim medsebojnim odnosom in razvijanjem sodelovanja med ZR Nemčijo in DR Nemčijo prispevali k pomirnosti Evrope, kar bi bilo v interesu državljanov obeh nemških držav.

Nihče, razumljivo, ne more zanikati, da je sklenitev osnovnega sporazuma med obema Nemčijama, neglede na različne interpretacije njegovih določil in njegovega pomena, eden najpomembnejših prispevkov k ureditvi odnosov na našem kontinentu in eden od stebrov, na katerih polagoma začena rasti celotna stavba novih odnosov v Evropi.

Zakaj vsebina osnovnega sporazuma, kot nasploh vseh evropskih sporazumov — moskovskega, varšavskega, praškega — je priznanje in legalizacija obstoječih meja, kar naj bi bila izhodna točka organiziranja miru in sodelovanja v Evropi.

Obe nemški državi sta se medsebojno priznali in si s tem odprli vrata v Organizacijo združenih narodov. Ostali so pa številni zapleteni problemi, ki v osnovnem sporazumu ne samo niso bili rešeni, marveč niso bili omenjeni, zdaj pa so prav ti, ki najbolj otežujejo razvoj med obema Nemčijama, normalizacijo odnosov.

Razlike so jasne: za ZR Nemčijo obstoji še naprej ena sama nemška nacija, ki živi v dveh suverenih državah, ne odreja pa se pravici do združenja, kar ji s osnovnim sporazumom ni prepovedano. DR Nemčija stoji na stališču, da je razdelitev na dve nemški državi, da obstajata dve nemški naciji, ki živita v različnih in nasprotnih družbenih ureditvah in državah. Vtem ko ustava ZR Nemčije priznava samo eno nemško državljanstvo, DR Nemčija to odločno zavrača, kar je razumljivo. In tako dalje.

Razumljivo je zatorej, da je obracun medsebojnih odnosov po podpisu sporazuma, poleg vseh vidnih praktičnih uspehov, najmanj ugoden prav tam, kjer se dotikajo te omenjena sporna bistvena vprašanja in kjer obstoji še naprej tiho politično dvojevanje med obema nemškima državama.

Kot rečeno, kljub določenim praktičnim uspehom, ki jih je osnovni sporazum zagotovil, težko se, in to razume. Navzlic temu je ob prvi obletnici podpisa mogoče reči, da bo z dobro voljo, potrpljenjem in realizmom vendarle mogoče pospešiti urejanje odnosov in razvoj sodelovanja med obema Nemčijama.

Reči je tudi treba, da je razsoda Vrhovnega sodišča v Karlsruheju o ustavnosti podpisane osnovne sporazuma olajšala zblizevanje med obema Nemčijama. So pa člani Vrhovnega sodišča, spričo posega Straussovih pristaev na Bavarskem, s svojo razsodo nedvomno po nepotrebnem in verjetno celo namerno zapletli njegovo izvajanje. Postavili so n.p.r. tezo, da tretji reiš» še obstoji in traja, le da in sposoben delovati, da za ZR Nemčijo velja samo eno nemško državljanstvo in da je meja med obema Nemčijama podobna oni med zahodnonemškimi deželami. Rekli so celo nadalje, da je za ZR Nemčijo in njen pravni red zahodni Berlin ena od federalnih dežel ZR Nemčije ipd. Razumljivo so potemtakem napadi na to razsodo, ki prihajajo od vzhoda.

Ob prvi obletnici podpisa je ugledni sovjetski časnik «Mednarodna žirna» objavil oster polemični članek proti omenjeni razsodi Vrhovnega sodišča. Članek je takoj ponatisnil tudi organ Enotne socialistične partije Nemčije «Neues Deutschland». To, kar je bilo rečeno s to razsodo — pravi v glavnem članek — ni nič drugega kot poizkus, da se s pravno konstrukcijo puste odprta vrata za kasnejšo revizijo evropske stvarnosti.

Nič ni čudno, torej, če proces zblizevanja med obema nemškima državama ne poteka hitreje. Do mala nihče od zahodnonemških političnih predstavnikov ne more zanikati, da je sklenitev osnovnega sporazuma med obema Nemčijama, neglede na različne interpretacije njegovih določil in njegovega pomena, eden najpomembnejših prispevkov k ureditvi odnosov na našem kontinentu in eden od stebrov, na katerih polagoma začena rasti celotna stavba novih odnosov v Evropi.

Zakaj vsebina osnovnega sporazuma, kot nasploh vseh evropskih sporazumov — moskovskega, varšavskega, praškega — je priznanje in legalizacija obstoječih meja, kar naj bi bila izhodna točka organiziranja miru in sodelovanja v Evropi.

«Belo zelenje» (olje 1973) — Boris Zuljan

S SLOVENSKIM PLANINSKIM DRUŠTVOM V Labinu in Pulju Fažani in Rovinju

Ogled starih fresk v Beramu - Stara peč v Premanturi Med Črnogorci v vasi Peroj - Sprehod na Zlatnih stjenah

Tako pričakovani dvodnevni izlet po Istri je za nami. Ko smo iz Trsta odpovali, je bilo vreme muhasto. Kazalo je, da se bo vsak trenutek ulilo. Zgodilo se je nasprotno: bolj smo se približevali Bujam, bolj se je meglja odmikala in že je zapihal vetrič in pred nami se je razprostirala istrska pokrajina. Prvi postanek smo imeli v Motovunu predzgodovinskim gradiščem. Pod Benečani se je razvilo v obzidano mesto in danes služi kot sprehajališče, od koder je krasen razgled daleč naokrog. Druga zanimiva točka našega programa je bilo ilirsko gradišče — danes vasica Beram, kjer je rojstna hiša — zdaj muzej — narodnega heroja Vladimira Gotboda, antifasista in borca za svobodo istrskega ljudstva. Preden se dospe v Beram, se že od daleč vidi visoki spomenik-kostnica, ki smo položili venec in je tov. Spletiš, bivši pripadnik «Gortanove brigade», na kratko orisal njegov lik, nakar smo z enominutnim molkom počastili njegov spomin.

Kilometer od tod je na pokončiču mala cerkva, posvečena sv. Mariji od Skriljine, znamenita po svojih freskah iz leta 1474 slikarja Vincenza iz Kastva. Izstopa iz «mrtvaški ples», ki je podoben freskam v Hrastovljah in še drugod.

LABIN: Sem smo dospeli ob uri kosila in vsi lažni stekli v gostiše. Nekateri pa, ki so bili bolj lačni umetnosti, so si šli ozledat Vela in Mala vrata ter občinsko palačo, ki so zgodovinskega pomena.

«The Professionals» Reprizna izdaja filma Richarda Brooksa «The Professionals» (1969) nam slika, da smo si zopet gledali enega najpomembnejših ameriških vesternov.

«The Professionals» je pomemben, ker uniči marsikateri element mitologije westerna. Obenem predstavlja čisto aktualno metaforo, predvsem če pomislimo, da je film nastal v pomembnem momentu vojne v Vietnamu, na katero prav gotovo hote spominjati. Njegova razmišljanja o «revoluciji» so seveda abstraktna, a to je dosledno z njegovo ideologijo, ki je ideologija ameriškega demokrata v krizi, kakršen je režiser - scenarist Richard Brooks.

Lindsay Anderson: «O Lucky Man!» Angleški film «O Lucky Man!» (1973) režiserja Lindsay Andersona (avtorja filma «I, O sony an campione» in «If...») je precej pretenciozna metafora o današnjem socialnem ustroju.

Film se nalašč poslužuje (morda ironično) nekaterih elementov, ki jih je vseboval Kubrickov film «Arancia meccanica», začeni s protagonistom Malcolmom McDowellom, katerega je vendar Anderson že uporabljal v «If...». Drugi nas film spominja tudi na Frankensteinov «L'uomo di Alcatraz» in na Dunningov «Yellow Submarine».

Toda Andersonu manjka tista fantastična sila, ki jo zahteva metafora. Tudi zato je film tako zmeden. Če hočemo, se lahko zadovoljimo z zabavnostjo nekaterih prizorov in s tem, da ne gre za povsem neznošno delo.

S. G.

SIROMAŠNA DEŽELA NIGER POSTALA «BOGATA» Za uranova ležišča se zanima ves svet

Do pred nedavnim so v deželi imeli veliko besedo Francozi - Sedaj so jih zamenjali Japonci in Nemci

NIAMEY (Niger), 8. — Ko je bil pred nedavnim govor o energetski krizi, so strokovnjaki poudarjali prednost, ki da jo ima Francija pred ostalimi razvitimi deželami v Evropi, ker da ima zelo močno razvito atomsko tehnologijo, hkrati pa tudi zagotovljene velike količine urana v svojih bivših kolonijah, med drugim tudi v deželi Niger. Tedaj so tudi poudarjali, da bo Francija lahko iz ogromnih količin urana predelovala in surovino v atomsko gorivo in ga tudi prodajala. Sedaj pa se v tej deželi odločilo drugače. Res je, Niger ima izredno veliko prirodno urana. Baje spada Niger med najbogatejše dežele afriške celine, seveda glede tovrstnega bogastva, hkrati pa je Niger med tistimi šestimi ali sedmimi deželami črne celine, ki jih je prizadela suša in se, še dolgo ne bodo opomogle, kajti sicer gospodarsko nerazvita področja so utrpela velikanske izgube, ker niso šlo po zlu le letine, pač pa so poginile tudi do 80 odstotkov vseh živali, kar so jih redili. Zato je toliko bolj razumljiva politika vlade te afriške države, ki je sklenila, da bo sama odločala o svojih uranskih bogastvih. Vtem ko se pred kakim letom o tem odločali v glavnem Francozi, pa čeprav vedno v prijateljskem dogovoru z domačimi oblastmi.

Energetska kriza, ki je zajela ves razviti svet, je bila tudi povod za to, da so se Japonci in Nemci dogovorili z republiko Niger za izkoriščanje uranskih rudnikov in to po zelo ugodnih pogojih. Družba SOMAIR, ki je mednarodnega značaja in pri kateri sodeluje tudi italijanska družba AGIP-Nuclaire, je ostala «manjšinska» družba, kajti Japonci so si zagotovili večja področja v deželi Air. Nemška družba Urangesellschaft pa si je v prvi polovici decembra minulega leta s pogodbo z vlado v Niameyu zagotovila izkoriščanje večjih področij, vendar na način, da se ustanovi posebna mešana družba, pri kateri bo sodelovalo več tujih držav.

Ker postaja energetska kriza vedno bolj akutna, doslej odkrita področja uranove rude določim

krogom ne zadoščajo več. Zato so v okviru doslej navedenih interesnih sfer že sklenili, da bodo raziskave razširili še na področje Diado, na severovzhodu dežele Niger, v smeri meje z Libijo in Chadom, kjer je francoski komisariat za atomsko energijo že pred časom izvedel številna magnetometrična merjenja, seveda ko je imel kontrolo nad vsem uranskim bogastvom te afriške dežele.

Francoski komisariat za atomsko energijo se je sedaj pridružil družbi, ki ga je izdelala nemška družba Urangesellschaft. Delnice družbe so razdeljene nekako takole: 35 odst. delnic kontrolira vlada v Niameyu, 35 odst. delnic imajo v rokah Nemci, 30 odst. pa družba CEA.

V izjavi, ki jo je generalni direktor ministrstva za geologijo in rudnike niameyske vlade dal dopisniku italijanske agencije ANSA, je rečeno, da vlada afriške dežele namerava poglobiti svoje sodelovanje s tujimi družbami, kajti «ere za zelo pomemben nečrt na področju, ki je veliko kakor vsa Francija. Tu je dano, da se uveljavijo vsi, tu je dana možnost mednarodnega sodelovanja. Dovolj je začeti in seveda nadaljevati. Doslej je bilo izdanih dovoljenj za raziskovanje površine s 100 tisoč kv. km. Predvideni pa so stroški v znesku treh milijard frankov, oziroma devetih milijard lir».

Dolžnicnih krogov pa se je zvedelo, da so raziskovanja na področju Diada pritegnila tudi neko britansko - belgijsko družbo, ki tudi teži za tem, da bi v tej afriški deželi prišla do trenutno edine perspektivne energetske surovine na svetu, potem ko bo odpovedala nafta.

Ko že govorimo o bodočem viru energije, bomo zabeležili še kratko notico: v Nigeriju, doslej skoraj nezastopani afriški deželi, so začeli izkoriščati sončno energijo. Res je, da to trenutno izkoriščajo le v poskusne namene, toda poskusi dajejo dobre rezultate in kaže, da bi njihov sistem mogel obveljati tudi drugod po Afriki. Gre za nekakšno sončno motorje, kot so jih imenovali in ki delajo na zelo preprostem termodinamičnem načelu, na načelu razlike med toploto in hladno vodo. Sonce segreva vodo do visoke temperature, hladno vodo pa dobivajo iz prirodnih vrelcev in s tem so ustvarili tako imenovane hidravlične črpalke, ki lahko delujejo v neskončnost in brezplačno, ker ne potrebujejo nobenega goriva, no bene pogonske sile.

Sl. Ru.

ZA NAŠO KNJIŽNO POLICO Izvirne novitete ki jih napoveduje Mladinska knjiga

Poleg številnih knjig za mladi, ki jih založba Mladinska knjiga izdaja v raznih knjižnih zbirkah, namenjenih otrokom in mladim od najnežnejše starosti do polnoletnosti, izdaja ta založba tudi dela za odrasle. V načrtu Mladinske knjige za leto 1974 je večje število knjig za odrasle bralce. Med njimi pa je kar 17 knjig, ki bodo prinesla izvirna slovenska dela domačih avtorjev!

V zbirki Nova slovenska knjiga so za letošnje leto napovedana štiri prozna dela in štiri knjige poezije. V romanu Obleganje načelnika Vladimir Kavčič problem etike revulucije in oblasti. Branko Hofman je napisal roman Ideali, v katerem v okviru kriminalne zgodbe razvija psihološko pronicljivost in svojo humano angažiranost z različnimi sredstvi modernega pripovedništva. Jože Javorsk je izdal knjigo z naslovom Posmrtna vzgoja, ki pomeni nadaljevanje njegove knjige Kako je mogoče, v katerem razpravlja o vzklih, ki so privedli v smrt njegovega sina. Roman Nade Gaborovič je roman o naši sodobnosti, v kateri predstavlja zlasti mladino. Pesniške

zbirke bodo pri Mladinski knjigi izdali Herman Vogel, Tomaž Salamun, Svetlana Makarovič in Miroslav Slana.

Izven običajnih zbirk bo izšla knjiga Tefelonski imenik, zbirka novih aforizmov Žarka Petana, različnih po vsebini, kvaliteti in žanru in primernih za širok krog.

V zbirki Drama danes bo izšla knjiga Tarasa Kermannerja Slovenska dramatika med socialnim humanizmom in ludizmom, ki je rezultat dolgoletnega avtorjevega proučevanja slovenske dramatike. Svoja razglabljanja o posameznih dramah je avtor strnil v celoto in v dveh delih podal najprej teoretičen uvod ter aplikacijo uvoda na konkretno gradivo.

Roman Človek živi in umira je nova stvaritev Ferda Godine, ki v tem delu obravnava sodobno problematiko prekmurske vasi. Roman bo izšel v zbirki Levstikov hram. V zbirki Krog je napovedanih dvoje del. Prvo bo futurističen roman Vida Pečnjaka Roboti so med nami. Drugo delo pa bo neke vrste ponatis novel Vladimirja Bartola iz knjige Al Araf. Knjiga z dvema spremenjenima tekstoma bo izšla pod naslovom Demon in eros. Na koncu naj omenimo še štiri knjige iz zbirke Pota mladih, kjer bosta izšla dva prozna teksta in dve pesniški zbirki najmlajših predstavnikov literature. Izbor del pa še ni dokončan, zato imen avtorjev ni mogoče z gototostjo napovedati.

Sl. Ru.

Dve knjigi za prijatelje vrta in cvetja

Z malce zamude, pa vendar ne prepozno, beležimo izid dveh knjig, ki sta namenjeni prijateljem cvetja, rastlinja in vsem tistim, ki tako ali drugače uživajo na vrtovih. Knjiga CVETJE V VRTU je pravzaprav nadaljevanje knjige za atomsko energijo že pred časom izvedel številna magnetometrična merjenja, seveda ko je imel kontrolo nad vsem uranskim bogastvom te afriške dežele.

Knjigo sta napisala domača strokovnjaka Majda in Vinko Strgar, slikovno gradivo pa je japonskega izvora in nam ga je posredovala neka tokijska založba. Vsekakor gre za priročnik, v katerem je največ prostora posvečenega opisu posameznih rastlin. Seveda vsebujejo opisi najnujnejše podatke o vzgoji in uporabi rastlin, njihovi razširjenosti v naravi, navedena je tudi botanična družina. Vsaj po eno vrsto vsakega opisanega rodu prikazanih rastlin pa ponazarjajo odlične barvne fotografije, s pomočjo katerih si bo tudi laik ustvaril pravo podobo rastline. Ker gre za delo dveh domačih strokovnjakov, je razumljivo, da sta obe knjigi, prvi del, ki smo ga dobili pred meseci, in drugi del, ki je zdaj pred nami, napisani za naše razmere in priključno. Vsem ljubiteljem cvetja posebej istim, ki sami cvetijo goje v vrtovih, bosta obe knjizi do mačih strokovnjakov dobrodošla priročnika. Zlasti se ob tako imenitnih barvnih podobah cvetlic.

Druga knjiga, ki je zdaj izšla, nosi naslov KAKTEJE. Napisala sta jo Edgar in Brian Lamb, oče in sin, ki se v Susezu v Angliji ukvarjata z vzgojanjem kaktej, ki so sicer doma, kot vsi vemo, v Srednji in Južni Ameriki. Knjiga, ki sta jo napisala oče in sin Lamb, je prava enciklopedija o kaktejah, saj bo tisti, ki se bo hotel ukvarjati s temi rastlinami, našel v knjigi vse potrebno.

Avtor predgovora, ravnatelj eksotičnega vrta v Monacu, svetuje, naj se ljubitelji kaktej samoravnajo po narodnih knjigah, po bodo doživel s svojimi negovalci veliko veselja. Poleg opisov rastlin, gojenja, negovanja in vzdrževanja, bo bralec našel še mnogo vsestransko koristnih napotkov. Našel bo v knjigi tudi doski barvnih slik, tudi slik, kako kakteje rastejo v naravi.

Obe knjigi je izdala Državna založba Slovenije, ki je v zadnjem času veliko storila za izdajanje tovrstne literature in ki je že z nekaj res lepimi knjigami obogatila našo doslej skromno tovrstno literaturo.

Sl. Ru.

Horoskop

OVEN (od 21.3. do 20.4.) Bodite v svojem poslovanju bolj metodični in disciplinirani. Skušajte pomirjevalno vplivati v spozru.

BIK (od 21.4. do 20.5.) Izredno zadovoljstvo v zvezi z nekim poslovnim uspehom. Pozabite na krivico, ki vam je bila storjena.

DVOJČKA (od 21.5. do 22.6.) Dan je primeren za sprejetje novih odgovornosti. Uspešno boste rešili družinski problem.

RAK (od 23.6. do 22.7.) Držite se svojega programa in ne izgublajte časa. V kratkem bo uresničena neka vaša osebna želja.

LEV (od 23.7. do 22.8.) Ne obremenjujte se z novimi nalogami, ker bi trpelo vaše delo. Prijatelji boste pisno, ki ga dolgo pričakujete.

DEVICA (od 23.8. do 22.9.) Ne spuščajte se v tvegane poslovne spekulacije z denarjem drugih. Ne poslušajte ljudi, ki preveč govore.

TEHTNICA (od 23.9. do 23.10.) Bodite bolj odločni pri reševanju novih problemov. Lepa priložnost za zabavo v veseli družbi.

SKORPIJON (od 24.10. do 22.11.) Povečali boste svoj poslovni ugled. Upošteвайте napake, ki ste jih storili.

STRELEC (od 23.11. do 20.12.) Do spora bo prišlo na delovnem mestu. Preveč ste živčni. Preseñetili vs bodo nepričakovani izrazi ljubezni.

KOZOROG (od 21.12. do 20.1.) Imeli boste priložnost pomagati nekemu prijatelju. Ne kažite prevelike občutljivosti.

VODNAR (od 21.1. do 19.2.) Skušajte skrbno proučiti najnovejši predlog. Vaše zmerno stališče bo omogočilo pomiritev v družini.

RIBI (od 20.2. do 20.3.) Ne korektnost nekega sodelavca bi utegnila lahko vplivati na zaključek nekega posla. Ogibajte se kritikam.

RADIO VELE-VIZIJA

SREDA, 9. JANUARJA 1974

ITALIJANSKA TELEVIZIJA PRVI KANAL

12.30 Poljudna znanost Avtomobilske dirke: Tisoč milj

12.55 Človek in priroda ZIVLJENJE V DELTI DONAVE Doslej so v petih nadaljevanjih prikazali bogastvo favne in posredno flore tega zamočvirjenega področja, danes pa bo govor o človeku, ki na tem področju živi. Prebivalci delte imajo majhne hišice, pokrite z močvirskim trsom, živijo pa od lava in ribolova. Na prvi pogled se zdi, kot bi ti ljudje živeli povsem ločeno življenje odmaknjeno od sveta. In tako je resnično bilo skozi stoletja, v zadnjih casih pa prihaja sem vedno več turistov, prvenstveno lovcev, ki prihajajo še največ iz tujine. To pa prinaša novosti, ki v marsičem spreminjajo navade tujakšjih dovercajsjih edinih gospodarjev tega prirodnega bogastva.

13.25 V evrozivizij nogometna tekma MILAN — AJAX

17.00 DNEVNIK

17.15 Program za najmlajše Album s potovanj En dom zate in eden za mene

17.45 Program za mladino Pristanek v Afriki

18.15 Tedenska oddaja najmlajših Oddaja priredil Mario Maffucci s sodelovanjem Enza Balbionija, Luigija Martellija in Guerrina Gentilinjia.

18.45 Poljudna znanost NACIONALIZEM V EVROPI Deseto, zadnje nadaljevanje te oddaje bo obravnavalo nemški nacionalizem, ki se je ob zaključku druge svetovne vojne znašel v posebnem položaju kot «predstavnik» premaganih in hkrati razkosan z razcepitvijo nacije v dve državni skupnosti to je na Zahodno Nemčijo, ki živi življenje kapitalističnega sveta in torej nadaljuje družbeno ureditev izpred vojne ter na Vzhodno Nemčijo, ki je doživela in še doživlja družbeno prenosno z izgradnjo socialistične družbe. Toda s to razdelitvijo se nismo opraviili z nemškim nacionalizmom. Sociologi ugotavljajo, da imamo v Zahodni Nemčiji opravka z dvema strujama nemškega nacionalizma in sicer z nacionalizmom, ki ga predstavlja meščanska družba, ter z nacionalizmom, ki korenini še v preteklosti, v nacistični dobi. Tema dvema nacionalizmoma pa bi bilo treba dodati še nacionalizem, ki se je razbotali tudi v Vzhodni Nemčiji.

19.15 Italijanske kronike — Vremenska slika

20.00 DNEVNIK

20.45 UMETNOST HUMORJA Tretji večer programa, ki ga je pripravil Alessandro Blasetti

21.55 Športna sreda

22.30 DNEVNIK Vremenska slika

DRUGI KANAL

18.45 Športni dnevnik

13.00 Gospod in gospa Glasbeni program z Delio Scalo in Lando Buzzanco. V domu Delie Scala in Landa Buzzanca bi morali v kratkem dobiti dediča. To dejstvo povzroči pri vsakem mladem zakonskem paru vrsto problemov, med katerimi n. pr. tudi vprašanje, ali bo potomec sinček ali hčerka. V zvezi s čimer je treba nabaviti opremo, začeni z izdelki. Z naraščanjem stroškov bi bilo treba tudi več dohodkov, potrebno bi bilo doseči poiznanje plače. Tem skrbem se pridružijo druge skrbi, pa tudi kaka vsesta prigoda...

ŠPORT ŠPORT ŠPORT

SMUČANJE V BERCHTESGADNU

Thöni se maščeval Grosu za poraz v veleslalomu

Med dekletki zmaga mlade Zechmeisterove

BERCHTESGADEN, 8. — Po večernejem zmagoslavju so danes doživeli italijanski smučarji zopet lep uspeh. Med prvimi petimi mesti so osvojili kar štiri in to na tekmovalni, ki sicer ni veljalo za SP, vendar pa je veljalo za točke FIS in so zato na njem nastopili skoraj vsi najboljši evropski smučarji. Gustav Thöni se je danes maščeval Grosu za večerajši poraz, saj sta zamajala vlogi na vrhu lestvice.

- Lestvica današnjega slaloma: 1. Gustav Thöni (It.) 102'14 2. Piero Gros (It.) 103'34 3. Jan Bacheleda (Polj.) 103'80 4. Fausto Radici (It.) 104'14 5. Ilario Pegorari (It.) 104'25 6. Hans Knievasser (Av.) 104'94 7. Thomas Hauser (Av.) 104'95 8. Max Rieger (ZRN) 105'19 9. Andrej Bacheleda (Polj.) 105'80 10. Claude Perrot (Fr.) 106'13

LES GETS, 8. — Letos je očitno leto mladih smučark: 16-letna zahodna Nemka Christa Zechmeister je zopet zmagala na tekmovalni ju za SP in je danes v Les Getsu osvojila prvo mesto v ženskem slalomu. Lestvica tega tekmovalja je tak:

- 1. Christa Zechmeister (ZRN) 80'01 2. Lindy Cochran (ZDA) 80'22 3. Annemarie Pröll (Av.) 80'30 4. Fabienne Jager (Svi.) 81'83 5. Fabienne Serrat (Fr.) 81'83 6. Barbara Cochran (ZDA) 81'35 7. Monika Kaserer (Av.) 81'41 8. Sandra Poulsen (ZDA) 82'19 9. Hanny Wenzel (Liecht.) 82'21 10. Rosi Meitnermaier (ZRN) 83'02

V CASTELROTTU Vzhodni Nemci odlični tudi v smučarskih tehik

CASELROTTO, 8. — Vzhodni Nemci so napovedali, da bodo odšli tudi v smučarskih tehik posegali po najvišjih naslovih. V okviru «Tedna smučarskih tekov» so namreč na 30 km dolgi progi med prvimi petimi mesti zasedli kar tri.

- Lestvica: 1. Klaus G. Dieter (VN) 1'28'40.8 2. Grimer Herhard (VN) 1'29'14.6 3. Giger Albert (Svi.) 1'29'31.2 4. Hauser Edi (Svi.) 1'30'02.3 5. Meinel Dieter (VN) 1'30'04.9 6. Henych St. (SSSR) 1'30'22.4 7. Demel W. (ZRN) 1'30'31.3 8. Geeser W. (Svi.) 1'30'43.7 9. Zipfel G. (ZRN) 1'31'05.1 10. Slugin A. (SZ) 1'31'06.8

V PONEDELJEK V ZGONIKU Novi odbor ŠK Kras

V ponedeljek je imel novoizvoljeni odbor ŠK Kras svoje prvo sejo in si je razdelil odborniške funkcije za tekočo delovno dobo. V glavnem je ostala sestava ožega širšega in nadzornega odbora nespremenjena. V ožji odbor sta bili prvič izvoljeni dve mladi predstavnici iz občinskega sveta, ki bi morali dati celotnemu organizacijskemu aparatu novi polet. Za predsednika je bil z veliko večino potrjen zaslužni športni delavec Vojko Kocman.

OŽJI ODBOR: Predsednik: Vojko Kocman Podpredsednik: Zvonko Simoneta Tajnik: Tamara Blažina

NAMIZNI TENIS V SOBOTO IN NEDELJO

SONJA MILIČ OSVOJILA PRVO MESTO NA MEDNARODNEM TURNIRJU V ŠVICI

Igralke Krasa so dosegle še vrsto drugih visokih uvrstitev

Prvega namiznoteniskega turnirja v letu 1974, ki je potekal v soboto in nedeljo v švicarskem mestu Chiasso, se je udeležilo tudi pet predstavnic ŠK Kras iz zmožniške občine, in sicer Miličeva, Vesnaverjeva, Žigonova, Rebulova in Blažina. Ta nastop je sodil v okvir priprav na povratni del državnega ekipnega namiznoteniskega prvenstva A lige, na katerem ima Kras dobre možnosti za visoko uvrstitev. Obračun tega nastopa pa je izredno pozitiven, saj so Krasove igralke osvojile v ostri konkurenci eno prvo, drugo, četrto in peto mesto.

V tekmovalju ženskih posameznic je Sonja Miličeva še enkrat z lahkoto odpravila vse svoje najhujše nasprotnice v državnem merilu in prepričljivo osvojila končno prvo mesto. Pomembno je dejstvo, da je Sonja premagala po vrsti Saportetijevo, Francesco in Marcello Marcone, ki se «suejco» okoli državne reprezentance. Vendar uspeh Krasove predstavnice ni bil nikoli v dvomu, saj je premagala zgoraj omenjene konkurentke z gladkim izidom 3:1 (v setih).

Med posameznicami se je dobro odrezala tudi Vesnaverjeva, ki je Chiasso, se je udeležilo tudi pet predstavnic ŠK Kras iz zmožniške občine, in sicer Miličeva, Vesnaverjeva, Žigonova, Rebulova in Blažina. Ta nastop je sodil v okvir priprav na povratni del državnega ekipnega namiznoteniskega prvenstva A lige, na katerem ima Kras dobre možnosti za visoko uvrstitev. Obračun tega nastopa pa je izredno pozitiven, saj so Krasove igralke osvojile v ostri konkurenci eno prvo, drugo, četrto in peto mesto.

ATLETIKA V LETOŠNJI SEZONI

Letošnje EP v Rimu osrednja privlačnost

Čez nekaj dni 10. igre Commonwealtha v Göteborgu dvoransko prvenstvo avgusta. Državno prvenstvo Jugoslavije bo 13. in 14. julija.

Posebno v Sloveniji bodo priredili vrsto mednarodnih tekmovalj: 10. marca bo v Velenju državno prvenstvo v krosu, 9. maja tek na ulicah Ljubljane, 4. junija «Zorkov memorial» v Mariboru, 20. julija «Skočkov memorial» v Celju, 9. avgusta tekmovalje v Kranju. Mladinci Italije in Jugoslavije bodo imeli medsebojno srečanje 19. in 20. julija, Jugoslovani pa bodo 17. avgusta tekmovali tudi proti Bolgarom. Trobojni slovanji — CSSR B — Veneto bo 17. in 18. avgusta.

Teden po EP bo natrpan z mednarodnimi tekmovalji vsepovsot. To bo lepa priložnost za zaslužek za tiste atlete, ki se bodo odlikovali v Rimu.

KOŠARKA V PRVENSTVU «POMLAD» Tesen poraz Bora

SABA — Bor 51:50 (26:18) SABA: Svara 12, Parigi 24, Pittini 5, Spalletti, Potocco 2, Piccini 2, Mechi, Gimona 3, Marcuzzi 3. BOR: Bruno Furlan 9, Zerjal 19, Siega 4, Košuta 3, Ražem 7, Udovič, Ciuffi, Renato Furlan 4, Fabio Mazzeuca, Parovel 4.

SODNIKA: Dal Fovo in Gilleri iz Trsta. PROSTI METI: SABA 5:12, Bor 4 proti 20. Pet osebnih napak: nihče.

Borove mladinke v napadu med tekmo z Julio

ODBOJKA PRED NADALJEVANJEM PRVENSTVA

Težka naloga Borovih igralrk v boju za obstanek v B ligi

Oba tržaška predstavnika (Bor in OMA) sta trenutno v zelo nevarnih vodah

V soboto se bo pričel povratni del odbojarskega prvenstva, ki je za naša dva ligaša, Bor in Kras, izredne važnosti. V prihodnjih sedmih spopadih se bo odločala usoda obeh šesterek, ker sta si v prvem delu prvenstva pripravili le skromno osnovo. Zastopnice Bora so v preteklih sedmih tekмах izbojevale štiri točke, Zgoničani pa celo dve točki manj; to je precej skromen izkupiček, kateremu bo treba prav gotovo še kaj prilejati, če bosta hoteli slovenski ekipi braniti barve slovenske odbojke tudi v prihodnjem prvenstvu v 2., oziroma v 3. ligi.

Libertas Brescia, Junior Casale, Vignoni Gattolengo z desetiimi točkami, so prav gotovo že na varnem. Gorški AGI in Briantea iz Cima sta z osmiimi točkami pred ciljem, če že ne preko cilja zanesljivo varnosti. Te ekipe bodo zasedaj izkupiček pravo gotovo še povečale. Na dnu lestvice so Bor in OMA (4 točke). Če ne bo prišlo do kakšnih nepričakovanih razpletov,

MLADINSKI NOGOMET

Ekipi Brega in Primorja doživeli na tujem poraz

Tergerste — Breg 2:1 BREG: Krmeč, Kuret M., Klun, Košuta, Grizović, Krevatin, Kalin, Peroša, Ferluga, Kuret D., Polese, 12 Mauri. TERGERSTE: Colini, Dau, Luglio, Possega, Lerose, Vasctoto, Savron, Castellarin, Floreani, Prestifilippo, Giulivo.

STRELICI: v 6. min. p.p. Castellarin, v 8. min. d.p. Klun, v 24. min. d.p. Savron.

Breg se je predstavil v dokaj dobri postavi, ki je merila vsaj na točko, toda že po prvih potezah se je pokazalo, da bo tekma potekala drugače, ker so domačini krepko pritisnili in zmedli naše igralce. Tergerste je predvajal lepo in učinkovito igro preko Vasctote, Savrona in Castellarina. Do prvega zadetka je prišlo v obdobju priiške srdečnosti. Castellarin je imel nalogo streljati zunaj kazenskega prostora in je žogo spravil v mrežo. To je naše fanje prebudilo in so se bolj zagriženo spoprijeli z nasprotnikom, kateremu so začele moči popuščati. Polčas se je končal z Bregom v napadu.

Začetek drugega polčasa je bil nekoliko medel, nakar so (po izključitvi D. Kureta) igralci prevzeli pobudo in obkolili vrata Tržačanov, ki niso pričakovali tega podviga. V tej fazi so Brežani izenačili s Klunom, ki je z glavo potisnil žogo v mrežo. Ta uspeh je naše igralce tako podželel, da se jim je zahotelo celotnega izkupička. Še in še so (predvsem preko Ferluge) iskali zadetek, do katerega pa ni prišlo. Nasprotno, se je Tržačanom posrečil protinapad in gol 6 minut pred koncem tekme, v trenutku ko so bili vsi Brežani na nasprotni polovici igrišča.

Zadnje štiri minute so «plavili» dali vse od sebe, da bi izid popravili, vendar je bilo to zaman.

Po prikazani igri bi bil pravičnejši neodločen izid.

MLADINCI IST

Libertas — Primorje 3:0 LIBERTAS SV. MARKO: Villaloto, Apollonio, E. Marchesan, Mattasi, Biasi, Volari, L. Marchesan, Stradi, Gonn, Collie, Ciglia, 13. Bencich. PRIMORJE: Kapun, Blažina, S. Husu, Černjava, Timeus, V. Husu, E. Štoka, Guštin, Buzzai, P. Milič, Castellani. STRELICI: Gonn, Collie, Stradi. SODNIK: Roberto Schillo.

PRIJATELJSKO SREČANJE Dom drevi v Kanalu

Drevi bodo igralci goriskega Doma odigrali svojo prvo prijateljsko srečanje v letošnji sezoni z mladinsko ekipo Salonita iz Kanala. Tekma spada med pripravne doma za prvenstvo 1. divizije, ki se bo pričelo konec januarja.

Domovci so pričeli s treninji kasno, pred dobrim mesecem in zato še niso v najboljši formi. Nocojnje srečanje bo prav zato posebno važno za domovce, saj bo tako letošnji novi trener-igralce Doma Joško Prinčič lahko imel silko nad resničnim stanjem posameznih igralcev in uigranostjo ekipe.

Za nocojnjo tekmo so bili sklicani sledeči igralci Doma: Devetak I., Čeruč, L. Mužič F., Prinčič J., Sossou D., Klaniček D., Morel B., Cijan S., Mikluš K., Devetak K. in Komel I. Zgoraj navedeni igralci se bodo morali sbrati ob 19. uri pred klubom «S. Gregorčič» (Verdijev korzo 13 — Gorica) za skupni odhod v Kanal. I. K.

NOGOMET

SANTIAGO, 6. — Predsednik čilске nogometne zveze je izjavil, da bo zahteval od SZ 125 milijonov lir odškodnine, ker ni hotela odigrati kvalifikacijske tekme v čilski prestolnici.

OBVESTILA

Športno društvo Breg organizira ob priliki gostovanja ženske odbojarske ekipe C lige v Novem in Vicentini avtobusni izlet. Vpisovanje vsak večer v občinski telovadnici.

SPDT sporoča, da bo zaradi pomanjkanja snega v Trbižu, v nedeljo smučarski tečaj potekal v Črnem vrhu nad Idrijo. Ker pa snežne razmere tudi v Črnem vrhu za vadbo niso najugodnejše, bo SPDT v petek ali soboto dokončno sporočilo, če tečaj bo ali ne.

Za tečaj je treba imeti prepretnico ali potni list. Odhod avtobusov bo vozi tudi skozi Dolino, Boljunc in Boršt, drugi pa preko Opčja skozi Prosek in Križ. Razporeditev udeležencev po avtobusih bo objavljena v soboto, razporeditev po tečajih pa bodo udeleženci prejeli v avtobusu.

Kdor se namerava zbrati s tečajja, mora to storiti do jutri, (četrtka) zjutraj, sicer ne bo dobil povrnjenega denarja.

TENIS V ZDA

Jaušovčeva spet zmagala

Ameriški tisk je postal pozoren na mlado Jugoslavanko

KEY BISCAINE, 8. — Po krasni zmagi v teniskem tekmovalju za «Orange Bowl» je mariborska teniška igralka Mima Jaušovčeva dosegla drugo veliko priznanje: osvojila je namreč prvo mesto tudi na velikem mednarodnem mladinskem turnirju v Key Biscaineju. Sedaj pa bo vedno bolj popularna Mima odletela še na turnir «Spring major womens professional circuit» v San Francisco, kjer bo skusala tretje zaporedoma osvojiti naslov najbolje igralke.

SMUČANJE

TRBIŽ, 8. — Tekmovalje v veleslalomu za svetovni smučarski pokal, ki bi morali biti jutri v Trbižu, so zaradi pomanjkanja snega odpovedali. Slalom pa, ki bi moral biti na sporedu danes, so preselili na jutrišnji dan, ko se bo tekmovalja udeležilo preko 120 najboljših smučarjev iz 22 držav. Proga bo spelana po pobočju Višarji, dolga pa bo 600 metrov ter bo imela približno šestdeset vrat. Tekmovalja za pokal «Duca d'Aosta» se bo udeležila tudi jugoslovska reprezentanca.

SPORT NA TV

Italijanska televizija bo danes predenala iz Milana prvo tekmo med Milanom in nizozemskim Ajaxom za doletitev «superpokala» evropskih nogometnih prvakov. Prenos se bo pričel ob 13.30.

podeli tudi trgovino s soljo na Kranjskem v zakup (appalto) Tržačanu Jeremiju de Leo... Uvedba solnega apalta je izzvala podražitev soli, kajti tudi kmetje, ki so z njo trgovali so si morali kupiti... bolete za trgovino... Za kmete na Krasu je bilo trgovanje s soljo bistven del njihovega gospodarstva... V Trstu so tovorili blago za trgovce, zaslužek porabili za nakup soli in so to tovorili nazaj na Kranjsko, pa tudi na Štajersko in na Koroško za lasten račun... Na pomlad 1610... Leovi ljudje... kmečkim tovarnikom pobrali tovor in tovarno živino (do jan. leta 1610 so pobrali že okrog 300) denar, obleko, nože... Pri Hrušici v Novogorjskem okraju... so Leovi ljudje hoteli pobrati živino in tovor. Tovorniki so se uprli, štiri pobili... Pri Postojni 20. junija na rednem tedenskem srečanju množica kmetov in tovarnikov s soljo, ki so imeli bolet. Prišlo je 22 Leovih jezdecov... začeli so pobirati ljudem denar in blago. Razkačeni ljudje so udarili nanje... Kmetje so pobite jezdecle slekli in ko so ugotovili da so obrezani, so postali na Lea še bolj divji, češ, da jim branijo Turki trgovati s soljo (pogani) ki hkrati vohunijo za sovražnika... 4. dec. 1610 je bil zakup trgovanja s soljo na Kranjskem uknjen. Stanovi so morali odkupiti zalogo soli od de Lea.

(Nadaljevanje sledi)

Zbrala Parla Kolarič: TRŽAŠKI KMETIJE

3. (PABERKI IZ ZGODOVINSKIH KNJIG)

Skromni so podatki o kmečkih uporih na Tržaškem. Se ti niso zajeli vsega področja. Priča pa, da je kmet moral gospodi podlež. «Kadja toži, kadja sodi!» Ta bosanski pregovor je veljal tudi za tržaške kmete. Matija Sila 5) je zabeležil dedno pravdo med grofom Petačem in kmeti iz leta 1633, ki se je vlekla do leta 1683. Ravno dovolj, da so pomrli vsi od tožiteljev do obtožencev. V letih 1745 do 1750, v dobi Marije Terezije, se je vlekla pravda med grofom Petačem in Barčani. Kmetje so se uprli, ker jim je naložil delo, ki so ga smatrali za novo tlako. Grof jim je zarubil živino in biriči so kmetje pretepli. Leta 1668 pa so se Prosečani in Kontovelci uprli tržaškemu Magstratu, ki je naložil «rabuoto» v solinah, ki jim ni priličala. Piacati so morali kazni in še domače župane so jim prepovedali. Lahko omenimo še upor iz leta 1609-1610 v našem neposrednem zaledju, in sicer na Krasu, od Planine mimo Postojne do Trsta. Vzrok upora je bilo tovarjenje soli, ki jo je imel v zakupu tržaški patrijot de Leo. 6) Zdi se, da v ta upor tržaški kmetje niso bili vključeni.

V DOBI TREH ZNAMENITIH VLADARJEV

Nov veter začne pihati v tržaškem zalivu v razdobju znamenitih vladarjev Karla VI., Marije Terezije in Jožefa II. Tedaj začne tudi kmet na Tržaškem lahe dhati. Poseg Karla VI. v tržaške razmere, razglasil proste plovbe, ustanovitev proste luke, razne odločbe za poživitev trgovine, vse to je nosilo v sebi ključ mnogih premikov. Razvoj je sicer spodbudil, vendar je bilo mnogo: izčrpanost prebivalstva zaradi prestanih vojn in nalezljivih bolezni, ki so redčile prebivalstvo, pomanjkanje sredstev, zastarele gospodarske strukture, splošna zaostalost in nesposobnost vodilnih krogov.

Zadnji potomci patrijskih družin niso marali deliti oblasti. Bili pa niso dovzetni za tisto novo, kar je nastajalo in zato nesposobni usmerjati razvoj. Veliki kompleksni zemlje pa so bili večinoma v njihovih rokah. Parcele v neposredni bližini mesta so pridobile na vrednosti, ker je nastalo povpraševanje po prostoru za zidavo novih potrebnih poslopj. Celo vlad je odkupila soline izven «porte Riborgo» za zidavo novega mestnega predela. 7) V starem mestu ni bilo prostora za nove hiše. Stare so bile neprimerne in skrajno nehigienične. Mesto je bilo polno nesnage, ki je bila pravo legio kuznih bolezni. Tako ga opisujejo vsi zgodovinarji, bodisi Kaprin, Mainati, Loewenthal, Triebel in drugi.

Z mirom pa je bil uresničen tudi glavni pogoj za uspešno obdelovanje zemlje, tudi na zemljiših oddaljenih od mestnega obzidja. Okoliške «mandrije» so se začele razvijati. Zemljo v neugodnih legah pa so patrijoti oddajali kmetom po že znanih pogodbah. Kmetom je bil mir bolj dobrodošel kakor gosposki. Brez tega redno obdelovanje zemlje sploh ni mogoče. Toda pri zidanju novih mestnih predelov, obrežij in infrastruktur, so se kmetom s kamnolomi in prevozništvom ter zidarjenjem odpirale še nove možnosti postranskega zaslužka.

Namen vladarjev je bil poživitev trgovine, od katere so pričakovali mnogo koristi. Zato so podirali zapreke, ki so ovirale njen svobodni razvoj. Trgovski svet je bil zato deležen izrednih mnogostranskih ugodnosti. Imel je prednosti pred avtohtoni prebivalci in bil oproščen dolžnosti, katerim se domačini niso mogli po tradiciji in po zakonih izogniti. 8)

- 5) Trst in okolica — Zgodovinska slika — sp. Matija Sila — v Trstu 1882 — Založnik opravištvno «Edinosti» — Tiskal Franc Huala. Str. 106 «...Leta 1668 so bili vsi Prosečani, Kontovelci in Križani kaznovani vsak po 7 mark grobe (56 lir — 26 goldin) ker niso hoteli iti robotat v Žaveljsko dolino kakor jim je mestni magistrat tržaški ukazal. Župani pa so bili na prognanstvo obsojeni.» «...iz starih zapisov grofov Petačev je neka dedna pravda trajala od leta 1633 do 1683, grof Petač je imel pravdo z Barčani, ki niso hoteli sekati in peljati 600 kolcev, kakor je grof ukazal na njegovo pristanovo (vinograd). Str. 107 «Sabotnjak pri Sečedni od leta 1745 do 1750 t.j. v času Marije Terezije. Ko so se nekoč uprli, rekli, da je to nova robota, se je grof razrdil vse blago (živino) jim rubal in v grad odgnati dal. Ko so zberejo v gradu Završniku si prihranil za odškodnino, ena junica je bila zaradi biričevih udarcev poginila in ko je kmet pritožil, zgrabila birič za lase in ob ta treščil, kmet beži a birič za njim kakor menje luča. Kmetje se pritožijo Gorico na višjo sodnjo, a kako pravico dobiti pri sodnikih, ki so bili večinoma plemenitiši? Pri teh in enakih pravdah so le odvetniki živeli in pravde na dolgo zavlačevali po starem pregovoru: «Più la lite, più la rende.»
- 6) BOGO GRAFENAUER: Kmečki upori na Slovenskem — Drž. zal. Slovenije LjB. 1962. Str. 284 «...Leta 1609 je knez Ferdinand II.

POSTOPEK PROTI ORGANIZACIJI «ROSA DEI VENTI»

Sodne preiskave odkrivajo fašistično podtalno delovanje

V Rimu v teku preiskave o «Avanguardia Nazionale» in «Ordine nuovo» - Afera Coppola-Mangano-Spagnuolo

PADOVA, 8. — Eugenio Rizzato iz Padove, ki je bil že svoj čas obsojen na trideset let zopora zaradi vojnih zločinov in ki so ga 15. novembra lanskega leta aretirali na ukaz državnega tožila dr. Faisa zaradi sodelovanja pri fašistični prevratniški organizaciji, je še vdrig odločil, da bi odgovorjal na vprašanja preiskovalnega sodnika.

Na današnjem zaslišanju pred preiskovalnim sodnikom dr. Giovannim Tamburinom, ki vodi preiskavo o prevratniški celici «Rosa dei venti» je Rizzato spregovoril le par besed, trdeč da ni zapleten v to afero in da odklanja vsak odgovor, ker mu pač to omogoča kazenski postopek.

Danes popoldne je dr. Tamburino v spremstvu pomočnika državnega pravdnika dr. Nunziatija zalisal tudi Sandra Rampazza iz Padove, katerega so 19. oktobra lani aretirali skupaj s Santejem Sedo in iz Mester pri Torre del Lago (Lucca), ko se je peljal z avtom, v katerem so našli orožje in razna oblačila. V Rampazzojevi stanovanju so pred nekaj meseci našli žig z napisom «Gersi» (Giunta esecutiva riscossa sociale italiana) ter «vernicino» iz lepence. Tedaj so sodniške oblasti uvedle preiskavo proti tej fašistični organizaciji.

Bežno naj omenimo le še, da je bil Rizzato v maju 1973 žrtve dinamitnega atentata. Pred oknom njegovega stanovanja je eksplodiral naboj, ki pa ni povzročil velike škode. Ni znano, kdo je krivec tega atentata.

Gotovo pa je, da so Rizzato in drugi tesno povezani s prevratniško dejavnostjo fašističnih celic.

Zdi se, da so v to dejavnost zapletene tudi vojaške osebnosti. Dr. Tamburino ni hotel v tej zvezi rodati nobene izjave. Nekateri italijanski časopisi pa so že objavili ime nekoga častnika, in sicer polkovnika Sniazzia, ki je nameščen v vojašnici Mortorio Veronese. Ta častnik in še neki drugi podčastniki sta baje zapletena v to afero. Gotovo je, da so preiskovalni organi napravili preiskavo v njihovi stanovanjih.

Kako bo preiskava potekala v bodoče, se ne ve. Upoštevati pa je treba, da osebnosti, ki so zapletene v prevratniško dejavnost desničarskih skupin skušajo na vse načine, da bi s svojimi poslovnimi in prijateljskimi zvezami zadušile afero.

Medtem je dr. Luigi Ciampoli, pomočnik državnega pravdnika, odprl v Rimu sodno preiskavo proti desničarski izvenparlamentarni skupini «Avanguardia nazionale». Sodniški funkcionar je že razposlal kakih sto sodniških pozivov raznim voditeljem tega gibanja pod obtožbo, da so prekršili zakon Scelba, ki prepoveduje ponovno ustanavljanje prepovedane fašistične stranke. Dr. Ciampoli je zahteval od številnih italijanskih kvestur, naj sodelujejo pri tej preiskavi, ki zahvaema vedno širši obseg. Eden od teh pozivov je bil poslan tudi Stefanu Delle Chiaie, ki je bil zapleten v proces zaradi pokola 12. decembra 1969 v Milanu. Stefana Delle Chiaie do sedaj še niso izsledili.

Preiskava dr. Ciampolija je se začela na podlagi podatkov, ki jih je zbral bivši načelnik političnega

urada rimske kvesture dr. Bonaventura Provenza. Ta je preiskoval delovanje organizacij «Avanguardia nazionale» in «Ordine nuovo». Kot je znano, se je proces proti 42 predstavnikov te zadnje organizacije zaključil z obsodbo vseh prizadetih ter z razpustom organizacije.

Preiskavo proti organizaciji «Ordine nuovo» vodi tudi dr. Vittorio Occorsio, ki je izsledil še druge podatke o njeni dejavnosti.

Na kraju naj še omenimo, da je generalni pravdnik rimskega prizive sodišča dr. Carmelo Spagnuolo (svoj čas je bil ta funkcionar v Trstu) podal izjavo v kateri pravi, da se ga obtožbe priče Ferrare ne tičejo in da je navajen na take obtožbe, ker je pač načelnik sodne policije. Izjavo dr. Spagnuolo je treba povezati z afero Coppola-Mangano. Kot je znano je Coppola trčil, da je kvestor Mangano zbrisal iz magnetofonskega

posnetka imena nekaterih političnih osebnosti.

Nesreča na delu: 2 zidarja mrtva

PUTIGNANO (Bari), 8. — Dva zidarja sta izgubila življenje, eden pa je bil hudo ranjen v tovarni v Putignano. Po prvih vesteh je iz neznanih razlogov popustil zidarski oder, na katerem so delali trije nesrečniki. Pretor, ki je nemudoma prihitel na kraj nesreče, je odrazil preiskavo o tragičnem dogodku.

ATENE, 8. — Grška policija je snoči aretirala zločinca Nikolaosa Psarodakisa, ki je izdal versko revijo «Christianiki». Agenti so tudi zaprlj javno zabavišče «Ta Dilina», kjer je umetnik Dalaras pel prepovedane Teodorakisove pesmi.

Na vseh zahodnoevropskih letališčih so v teh dneh izredno poostriili varnostne ukrepe iz strahu pred ponovnimi terorističnimi napadi. Na sliki policist iz brzostrleke straži pristajalno stezo pariškega letališča

POMEMBNE POLITIČNE POSLEDICE JAPANSKO-KITAJSKEGA SPORAZUMA

Večji manevrski prostor za Japonsko in zah. Evropo v odnosu do vesil

Začetek preliminarne pogovorov za podpis mirovnega sporazuma med Tokiom in Pekingom

TOKIO, 8. — V japonskih vladnih krogih so danes sporočili, da sta Tokio in Peking začela preliminarne pogovore za podpis mirovnega in prijateljskega sporazuma. Včeraj sta o tem vprašanju razpravljala zunanja ministra obeh držav, Čipenfei in Masajosi Ohira med obiskom slednjega na Kitajskem. Ministra sta sklenila, da se bodo pogajanja o mirovni pogodbi nadaljevala, istočasno pa jih bodo razširili tudi na druga vprašanja vzajemnega interesa, kot so vprašanje civilnega letalstva, plovbe in drugih področij kitajsko-japonskega gospodarskega sodelovanja.

Včerašnji dogovor je prvi korak pri uresničevanju skupne resolucije o normalizaciji kitajsko-japonskih odnosov, ki je bila objavljena 29. septembra leta 1972 po obisku japonskega ministrskega predsednika Tanaka v Peking. Dogovor spada, kot je poudaril kitajski zunanji minister Čipenfei, v novo obdobje širokih možnosti za sodelovanje med vodilnima azijskima državama, kar je eden najvidnejših rezultatov Ohirovega obiska v Peking. Praktičnih rezultatov tega obiska ni veliko, so pa politično pomembni v okviru razpletja politične in energetske krize v svetu.

Sporazum, ki sta ga podpisala Ohira in Čipenfei, zagotavlja olajšave obema državama na podlagi klavzule največjih ugodnosti in bo začel veljati že 10. januarja. To je prvi kitajsko-japonski sporazum, odkar sta državi leta 1972 navezali diplomatske stike. Že ta prvi akt političnega zbliževanja med vodilnima azijskima državama je zelo blagodejno vplival na blagovno izmenjavo med državama, ki je lani

znašala skoraj dve milijardi dolarov, v bodoče pa se bo po vsej verjetnosti še povišala.

Ohirov obisk v Peking, med katerim se je pogovarjal tudi z Mao cetungom, se je zaključil z veliko bolj optimistično izjavo od tiste, s katero se je japonski zunanji minister 15. novembra poslovil na tokijskem letališču od Kissingerja. Prvi vrsti gre to pripisati dejstvu, nadaljevala, istočasno pa jih bodo razširili tudi na druga vprašanja vzajemnega interesa, kot so vprašanje civilnega letalstva, plovbe in drugih področij kitajsko-japonskega gospodarskega sodelovanja.

Včerašnji dogovor je prvi korak pri uresničevanju skupne resolucije o normalizaciji kitajsko-japonskih odnosov, ki je bila objavljena 29. septembra leta 1972 po obisku japonskega ministrskega predsednika Tanaka v Peking. Dogovor spada, kot je poudaril kitajski zunanji minister Čipenfei, v novo obdobje širokih možnosti za sodelovanje med vodilnima azijskima državama, kar je eden najvidnejših rezultatov Ohirovega obiska v Peking. Praktičnih rezultatov tega obiska ni veliko, so pa politično pomembni v okviru razpletja politične in energetske krize v svetu.

Sporazum, ki sta ga podpisala Ohira in Čipenfei, zagotavlja olajšave obema državama na podlagi klavzule največjih ugodnosti in bo začel veljati že 10. januarja. To je prvi kitajsko-japonski sporazum, odkar sta državi leta 1972 navezali diplomatske stike. Že ta prvi akt političnega zbliževanja med vodilnima azijskima državama je zelo blagodejno vplival na blagovno izmenjavo med državama, ki je lani

znašala skoraj dve milijardi dolarov, v bodoče pa se bo po vsej verjetnosti še povišala.

MAČEK ČUVAJ

Clovek je doslej vedno pel slavo, poveljeval, vodil, naj bi bil največji človekovec prijatelj, ki je enkrat zapisal nekdo. Kaže pa, da tudi maček kot čuvaj prav nič ne zaostaja za svojim tisočletnim nasprotnikom, vsaj tako trdita zakonca Gillot, ki sta rešila svoje imetje zaradi odločnega posega svojih mačk.

Medtem ko je neki moški klepetal s starčkom z izgovorom, da namerava kupiti njuno hišico v predmestju Meluna, so njegove tri spremeljavalke kradle v prvem nadstropju, kjer sta imela priletna zakonca spravljene svoje borne prihranke. Že so s svojimi pohlepni rokami grabile po bornem imetju, ko so posreple mačke čuvajit s kremplji so se spravile nad nezazeleno postjo, ki so urno obrnile pete in jo pobrsale, kar so jih nesle noge.

STRAH PRED «SITNOSTMI»

Priletna ženska je zmzrnila v Tucsonu, ker ji nihče ni hotel prisrčiti na pomoč. Nesrečnica je med povratkom domov padla v globoko luknjo, iz katere se sama ni mogla izveči. Tri dni je klicala na pomoč, ne da bi posegel kdo od stanovalec novega stanovanjskega poslojpa, ki so ga zgradili v bližini. Ljudje so sicer priznali policiji, da so slišali starkino kričanje, niso ji pa pomagali, ker so se bali «sitnosti».

Japonske zahteval naj ne dramatično spreminja svojega odnosa do bližnjehodne krize.

Iz tona kitajsko-japonskega skupnega sporočila pa je moč pričakovati, da bo Kitajsko, ki je lani načrpala 50 milijonov ton nafte in se s tem uvrstila na enajsto mesto v lestvici proizvajalcev črnega zlata, potrojila dobavo nafte Japoniki, ki je že lani znašala milijon ton nafte. To seveda ne bo imelo velikega praktičnega učinka na japonsko gospodarstvo, ki je tako lačno energije, da trije milijoni ton nafte ne morejo poteti njegove lakote, imelo pa bo velik politični pomen zlasti, ker je bil sporazum sklenjen tik pred obiskom japonske

ZARADI DOMNEVNEGA NAPADA PALESTINSKIH TERORISTOV

OKLOPNA VOZILA NA STEZAH LONDONSKEGA LETALIŠČA

Po listu «L'Aurore» je v Parizu središče trgovine z raketami sam-7

LONDON, 8. — Na londonskem letališču Heathrow so danes še poostriili že itak izredne varnostne ukrepe ob prihodu novega izraelskega veleposlanika v britansko prestolnico.

Londonsko letališče je že nekaj dni v alarmnem stanju zaradi govoric o domnevnih atentatih palestinskih teroristov. Podnevi je letališče obklojeno od vojaških oklopnih vozil, na strehah pa neprestano stražijo izbrani strelci. Londonci je nadzorna služba bolj ohlapna in je prepučena policiji. Danes je bilo nadzorstvo posebno strogo ob prihodu novega izraelskega veleposlanika, ki je pred nekaj leti je za las ušel atentatu na ženevskem letališču.

V zvezi s to akcijo, ki jo uradno imenujejo vezbanje, je notranji minister Robert Carr izjavil sinoči, da obstaja resna nevarnost napada na londonsko letališče. Minister je utemeljil svojo trditv z znatnim razmahom terorizma v Evropi in s poročili britanske obveščevalne službe, da teroristi pripravljajo akcijo v Veliki Britaniji. V ta namen je navedel atentat proti neke mu industriji židovskega rodu, odkritje prevratniškega centra v Parizu, aretacijo terorističnega komandosa na londonskem letališču.

Iz ZDA pa v tej zvezi poročajo, da so agenti zvezne policije FBI aretirali trgovca za umetninami Theodora Browna, ki naj bi bil vodja komandosa, ki je skušal vti hotapiti orožje v Veliko Britanijo. Brown naj bi bil vzel v službo demembno vlogo v svetovnem dogajalju, kot pa je bilo to moč predvidevati za časa Tanakovega obiska v Peking v jeseni 1972. leta.

RIO DE JANEIRO, 8. — Italijanska potniška ladja «Eugenio C.» je v nedeljo naselna na sipine pred vhodom v brazilsko pristanišče Rio Grande.

galno tržišče sovjetskih prenosnih raket vrste sam-7. Dve taki raketi naj bi agenti obveščevalne službe zaplenili v vili v Villers-sur-Marne v centru turško-palestinskih teroristov.

Casnik nadalje trdi, da trgovino z orožjem vodi lastnik nekega znane pariskega lokala. Podoben center trgovine z raketami naj bi bil v Pragi, tretji pa v Libiji. «L'Aurores» delno povzema vest, ki jo je prejeli tedni objavil londonski «Times» in trdi, da Libija neoposredno zalaga s tovornim orožjem palestinska in evropska teroristična gibanja.

Ob koncu se vest, da so poostriili nadzorstvo tudi na amsterdamskem letališču. Z razliko od britanske vlade, ki je za to službo mobilizirala vojsko, je nizozemska vlada mobilizirala odred policijskih agentov, ki so posebej izurjeni v boju proti teroristom. Agenti naj bi stražili na letališču noč in dan.

Obveščevalna služba predvidela napad teroristov na Fiumicino?

RIM, 8. — Rimski tednik «Epoca» bo v prihodnji številki objavil izjavo nekega visokega italijanskega častnika, po katerem naj bi obveščevalna služba predvidela napad na rimsko letališče. Častnik, čigar imena list ne objavlja, naj bi osebno preveril, da je italijanska obveščevalna služba večkrat opozorila italijansko notranje ministrstvo o možnosti terorističnega napada na rimsko letališče.

V tej zvezi je vodja tiskovnega urada notranjega ministrstva izjavil častnikarjem, da ne more komentirati vesti in da je minister Taviani o dogodku že dovolj obširno poročal v parlamentu.

Pariski list «L'Aurore» pa je danes objavil obširno poročilo, po katerem naj bi bilo v francoski prestolnici glavno zahodnoevropsko il-

TRŽAŠKI DNEVNIK

Župan Spaccini o preverjanju

(Nadaljevanje z 2. strani)

Globalna zaščita slovenske manjšine mora biti razčlenjena na zakonodajne ukrepe države in dežele glede vprašanj, ki spadajo v pristojnost, in na upravne ukrepe krajevnih ustanov. Tudi na tem področju obstajajo važne promocijske pobude, in med njimi še zlasti mednarodna konferenca o manjšinah, ki jo organizira tržaška pokrajina in katere razvoj z živim zanimanjem sledi tudi občina. Glede stvarnih obveznosti uprave pa omenjam (s finansiranjem in jamstvom) Slovensko gledališče, katerega položaj se lahko do končno uredi z vsedravnim zakonom, ki mora predvideti ustanovitev dveh stalnih gledališč na področju Furlanije - Julijske krajine - Italijanskega in slovenskega — podobno, kot obstajata italijansko in nemško gledališče v bocijski pokrajini.

Ostale že sprejete obveznosti občine, pa bodo izpolnjene: z zaposlitvijo osebja s polnim poznavanjem slovenskega jezika za urade, ki to potrebujejo, in z okrepitvijo prevajalske službe — kot je bilo že sklenjeno — tudi za potrebe rajonskih uradov. Ustanovljen bo informacijski urad in urad za stike z javnostjo, katerega se bodo lahko posluževali občani slovenskega jezika za njih upravne potrebe.

Glede toponomastike se bo nadaljevalo s poimenovanjem ulic in trgov z imeni osebnosti slovenske kulture, izpolnjeni bodo krajevni napisi na drugih krajih v okolici.

V nadaljevanju je župan govoril še o decentralizaciji, urbanističnih in nekaterih drugih vprašanj. Glede decentralizacije je dejal, da so rajonske konzulte že zaključile preizkusno dobo in da sedaj stranke leve sredine podčrtujejo željo, da bi prišlo ali do vsedravnega ali do deželnega zakona, ki bi urejal neposredno izvolitev svetovalec rajonskih konzult.

Zelo podrobno ureja sporazum in obsežno je govor tudi v županovem poročilu o ureditvi prometne ter v tej zvezi so navedene razne faze razdeljevanja ACEGAT na dve podjetji, oziroma ustanjvanje konzorcija, v katerem bodo zastopane vse okoliške občine in ki bi uredil avtobusne zveze na celotnem področju pokrajine. V ta namen so imenovali posebno komisijo, ki jo bo vodil župan, v njej pa bodo podžupan in trije odborniki.

V sodelovanju z deželo nameravamo dokončno urediti vprašanja «jurskih zemljišč», tako da bodo iskali najbolj ustrezno rešitev, preprečili spekulacije in najbolje izkoristili omenjena zemljišča.

Glede okoliških vasi je v poročilu rečeno: «Nadaljevanje se raziskave za izdelavo podrobnega načrta za zaščito in ureditev področij in kraških vasi».

Župan je poleg tega prečital nič manj krajišvo udvo, oziroma načelni oris petletnega načrta, ki se nanaša na razdobje 1973-77 in ki predvideva 17 velikih načrtov z globalno investicijo 85 milijard 720 milijonov lir. K orisu petletnega načrta se bomo še vrnili.

V županovem poročilu o petletnem načrtu je v poglavju o kulturnih pobudah med drugim tudi posebej omenjena dokončna ureditev muzeja od pomorskega gibanja. Rečeno je, da nameravamo urediti muzej v Riziarni in da bodo v kratkem imenovali ravnatelja ter komisijo, ki bo skrbela za opremo, vzdrževanje in ki bo tudi pripravila otvoritveno svečanost, na katero bodo povabili predsednika republike. Svečana otvoritev Riziarne je predvidena v prvi polovici junija.

Odprtje sodnega leta

(Nadaljevanje z 2. strani)

stvo nikakor ni napredno, nasprotno.

Pri analizi sodnih postopkov je začel pri civilnih procesih. Največ letih-let je zaradi prometnih nesreč, kar zaradi zakonskih ločitev in razporok, končno pa o delovnih sporih. Skupno se je lani štelo civilnih procesov rahlo znižalo, razen pri prometnih nesrečah. Razporok ni bilo toliko, kolikor so nekateri črnogledi predvidevali, in se torej družina ni «zrušila», kolikor ni bila že pred uvedbo razporoke v krizi. Delovne spore pa urejajo nov zakon iz lanskega decembra in bi kazalo, da se bo pri tej vpejalje sodobnejši in manj birokratski tempo.

Kazensko sodstvo je lani imelo veliko več dela. V sami deželi se je štelo več prekrškov povisalo od 33 tisoč na 40 tisoč. V mnogih primerih je šlo za napade na državni ustroj, v drugih pa na posameznike. Največ je bilo tatvin, ropov in drugih prekrškov proti imovini. Preiskovalci so zasedli samo eno tretjino krivcev, ostali pa so bili nezakazani. V zvezi z najhujšimi zločini se je dr. Pontrelli izrazil odločno proti ponovni uvedbi smrtne obsodbe in predlagal, naj bi se ojačilo preprečevanje kriminalne dejavnosti, bolj kot zasledovanje in kaznovanje krivcev. Kot najpomembnejši proces v tem letu je navedel o pokolu karabinerjev v Petovljah, ni pa sploh omenil procesa proti krivcem množičnih pokolov v Riziarni.

Dr. Pontrelli je omenil tudi kazenske odgovornosti za nesreče na delu in priznal, da jih je v večini primerov zakrivilo neupoštevanje zakonskih predpisov s strani delodajalcev. Vendar pa je v deželi samo 8 nadzornikov, včasih pa so sami delavci soodgovorni, ker so trudni, ne poznajo stroja, ki ga upravljajo, ipd... Tudi onesnaževanje voda in okolja je postalo v zadnjem času pomembna, na postavlja sodnega delovanja, zlasti v zvezi z izlivanjem nafte in Tržaški zaliv.

V tem delu svojega govora je državni pravdnik posvetil največ pozornosti povsem novemu vprašanju, ki ga je obdelal, po našem mnenju, precej pristransko. Šlo je za vprašanje kriminalnih dejanj, ki so jih zakrivilo umobolni, in s tem v zvezi za kazensko odgovornost psihiatrične bolnišnice konkretno prof. Besaglie. Med drugim je dejal, da ne nasprotuje novim terapevtskim metodam, ker to ni vprašanje, na katero morajo odgovoriti sodniki. Vendar pa se je v psihiatrični bolnišnici zaradi «metode Besaglie» ustvarilo nevarno žarišče, ki ogroža vso javnost in zaradi tega bodi nastopilo brez obzira na nikogar in prijavilo odgovorne.

Zelo pereče je vprašanje mladinske kriminalitete, je še dejal dr. Pontrelli, ki se iz leta v leto veča. Končno je še obdelal vprašanje zaporov in soglasal s potrebo po reformi, ki so jo zahtevali tudi tržaški jetniki z lansko demonstracijo v samem zaporu. Dr. Pontrelli je še pristavil, da bi morali spet uvesti policijska zaslusavanja, ki jih je nedavna reforma odpravila, in sploh dati večjo moč policijskim oblastem. Nasprotno je tudi pristal na uvedbo policijske pripora, za katerega so se izrazile do sedaj samo desničarske politične sile v državi.

Dr. Pontrelli je še pristavil, da bi morali spet uvesti policijska zaslusavanja, ki jih je nedavna reforma odpravila, in sploh dati večjo moč policijskim oblastem. Nasprotno je tudi pristal na uvedbo policijske pripora, za katerega so se izrazile do sedaj samo desničarske politične sile v državi.

Dve pomembni stva izpadli vsaj omenimo, da je državni pravdnik popolnoma prezrl obstoj slovenske narodne manjšine v naši deželi. Slovenska skupnost je sestavni del družbe in torej ima svoje specifične potrebe in zahteve na vseh področjih tudi na sodnem. Dr. Pontrelli ni v svojem govoru niti omenil nevarne fašistične dejavnosti. Ni povedal, da so lani pri Nabrežini odkrili veliko skladišča razstrelive in orožja, da so fašistični škvadrilisti oskrnili spomenike padlim, napadli mnoge demokratične predstavnike in mladince, da so tržaški črnosrajčniki celo poskusili umoriti mladega komunisto v Versilii. Smer, ki jo je torej nakazal državni pravdnik, ni smer zaščite manjšine in antifašizma, ki ju narekuje ustavna listina, podlaga sodne oblasti.

Seja izvršnega odbora SKGZ

(Nadaljevanje z 2. strani)

vom emigranta». Z zadovoljstvom je ugotovil, da je beneska javnost novi list, ki bo odsejal glasnik njenih resničnih interesov, že ob prvi številki zelo dobro sprejela.

Predsednik Boris Race je v imenu izvršnega odbora toplega pozval izid prve številke novega glasila beneskih Slovencev in izrekel njene uspešne in priznanje, da so ga pripravili v tako kratkem času. Ob zaključku razprave o Beneski Sloveniji je Izvršni odbor sklenil, da bo prihodnja seja razširjenega glavnega odbora SKGZ v Benediciji. V drugi točki dnevnega reda, ki je bila posvečena zamejskemu športu, je predsednik Boris Race, ko je govoril o pomenu vsotna Zdrženja slovenskih športnih društev v SKGZ, poudaril, da sprejema SKGZ s tem tudi večje obveze za zamejski šport, večja bremenja in tudi večjo odgovornost za njegov nadaljnji razvoj. Delegat ZSSD Bojan Brezigar je nato podal pregled sedanjih številnih struktur slovenskih športnih društev in našel deželi in nazival nekatere osnovne probleme in dileme slovenskega športa ter se zavzel za njegov simboličen skladen razvoj. Nato se je zadržal pri vodilnih smernicah, po katerih bo ZSSD v bodoče usmerjal svoje delovanje. Največje napore bo vložilo v strokovno izpopolnjevanje društev s prirejanjem tečajev, s skrbjo za rast organizatorskega in trenerkega kadra itd. Naravno na je da bo ZSSD posvečala istočasno svojo pozornost razvijanju narodnoobrambene vloge naših društev. B. Brezigar je še omenil, da poteka letos 50 let od ustanovitve mladinskih društev na Tržaškem, kar pomeni, da poteka tudi 50 let od nastanka prvih organiziranih oblik slovenskega športa pri nas; ZSSD meni, da bi bilo treba to pomembno obletnico primerno praznovati.

IO je nato razpravljal še o nekaterih tekočih in organizacijskih vprašanjih.

SNOCI V ROSSETTIJU
Domiseln in lep turinski Shakespeare
«Življenje in smrt kralja Ivana», ki smo ga snoči gledali v gledališču Rossetti v zanimivi in čedni uprizoritvi turinskega stalnega gledališča, je eno manj znanih, pa tudi najmanj igranih del Williama Shakespeara. Mogoče je tudi zato vladalo zaradi veliko pričakovanje, ki se je obrestovalo v izvirnosti in gledališki domiselnosti režiserja predstave Alda Trionfa, ki je skupaj z Ettorem Capriolom tudi sprejavalca in soprireditelja besedila.

Predseme se nam zdaj zanimivo zabeležiti to, da se je režiser z veliko zanesenostjo, studioznostjo in sodobnim gledališkim prepričanjem lotil študija krute elizabetinske dobe, v kateri je veliki Anglež živel in ustvarjal, in za to našel vrsto zanimivih, kajpak krutih in oporečnih asociacij s sodobnostjo. Igralci, Giulio Bosetti, Corrado Pani, Mario Piva, Paola Borboni, Leda Negroni in drugi, so igrali z veliko vno in ustvarili nekaj plastično sodobnih likov, predvsem pa se v čisti sceni, tako rekoč praznem odskem prostoru Emanuela Luzzattija, ansambelsko izenčili v še kar ne-navedanem fenomen, ki smo mu v italijanskem gledališču le kdaj priča.

Težka ločitev

«Nebeisalters», Zürich